

Musikkterapi med kvinnelige innsatte

*En undersøkelse om kvinnelige innsattes
opplevelse av musikkterapi i fengsel*

Masha Sri Vestrheim

Masteroppgave i musikkterapi
Griegakademiet, Institutt for musikk
UNIVERSITETET I BERGEN

[31. Mai 2019]

Denne oppgaven er dedikert til min datter

Lisa Alexandra

Forord

Denne oppgaven har vært en lang, krevende men også en spennende prosess. Gjennom denne prosessen er det en del personer som har bidratt på forskjellige måter slik at jeg har klart å fullføre dette prosjektet.

Først og fremst vil jeg rette en stor takk til informantene mine. Jeg hadde ikke klart å gjennomføre oppgaven uten dere, og jeg vil takke dere for at dere har gitt meg innsikt og fortalt om deres opplevelser og erfaringer. Det var en glede og en ære å bli kjent med dere.

Jeg ønsker også å takke veilederen min Lars Tuastad, som har gitt meg god oppfølging, veiledning og motivasjon for å stå på i de periodene det har vært tøft.

Takk også til min gode venn og medstudent Harald Lexander, som har gitt meg nyttige tips, gode samtaler og vært en god støttespiller gjennom denne prosessen.

En stor takk til min kjære kone, Lena Urkedal, som har gitt meg mye støtte, motivasjon og ikke minst kjærlighet gjennom denne prosessen.

Jeg vil også takke mine foreldre og svigerforeldre som har hjulpet til med praktiske ting slik at det har vært mulig for meg å fullføre prosjektet.

Sammendrag

Denne masteroppgaven handler om musikkterapi med kvinnelige innsatte. Studien tar sikte på å undersøke hvordan kvinnelige innsatte opplever musikkterapi i forhold til det å sone i fengsel hvor også mannlige innsatte soner. Studien bruker en kvalitativ tilnærming hvor kvinnelige innsatte ble intervjuet i fengselet gjennom et semi-strukturert intervju. Det ble brukt en tematisk analyse for å analysere intervjuene hvor resultatene viser to hovedtema. Hovedtemaene er kvinners soningsforhold og musikkens betydning. Disse hovedtemaene har tre undertema hver.

Undertemaene for kvinners soningsforhold er hverdagslivet, kontakten med mannlige innsatte og forskjellsbehandling. Undertemaene for musikkens betydning er ressurser, motivasjon og høydepunkt. Det finnes generelt lite forskning om musikkterapi med kvinnelige innsatte i Norge, dermed anses denne forskningen som relevant.

Resultatene viser at kvinnelige innsatte er utsatt for forskjellsbehandling i blandete fengsler hvor de har mindre tilbud og muligheter enn mannlige innsatte. Musikkterapitilbudet utgjør et høydepunkt for kvinnelige innsatte i deres hverdag, hvor de opplever positive følelser og motivasjon til å fortsette med musikk etter løslatelse. Musikkterapi utgjør dermed et veldig verdifullt tilbud for kvinner som soner i samme fengsel som menn.

Abstract

This thesis revolves around music therapy with female inmates. The aim of the study is to examine how female inmates experience music therapy while being incarcerated in a prison which also houses male prisoners. The study uses a qualitative approach, where female inmates were interviewed in prison through a semi structured interview. A thematic analysis was used to analyze the interviews where the results revealed two main themes. These themes are women's prison conditions and music significance. Each of these main themes have three sub themes. The sub themes for women's prison conditions are everyday life, contact with male inmates and differential treatment. The sub themes for music significance are resources, motivation and highlights. In general, little research exists regarding music therapy with female inmates in Norway. Thus, this research is considered relevant.

The results show that female inmates are subject to differential treatment in mixed prisons, where they have less offers and opportunities than male inmates. The music therapy offer constitutes a

highlight for the female inmates in their daily life, where they experience positive emotions and motivation to continue with music after release from prison. Thus, music therapy constitutes a valuable offer for women who are serving time in the same prison as men.

Innhold

Innledning:	9
Bakgrunn for valg av tema	9
Oppgavens struktur.....	10
Musikk i Fengsel og Frihet.....	10
Om kvinnelige innsatte.....	11
Litteraturgjennomgang	13
Problemstilling	16
Metode.....	18
Kvalitativ tilnærming	18
Intervju	19
Rekruttering.....	21
Forberedelser og gjennomføring av intervju	22
Transkribering	23
Hermeneutisk tilnærming	24
Refleksivitet.....	25
Tematisk analyse	26
Etiske utfordringer.....	29
Teori	30
Empowerment	30
Feministisk perspektiv.....	31
Ressursorientert tilnærming	33
Resultat.....	36
Kvinneres soningsforhold	36
Hverdagslivet.....	36
Kontakten med mannlige innsatte	38
Forskjellsbehandling	39
Musikkens betydning	43
Ressurser	43
Motivasjon.....	45
Høydepunkt	47
Diskusjon.....	50
Generell diskusjon rundt resultatene	50

Begrensninger med forskningen.....	52
Feminisme og kvinnelige innsatte.....	54
Feminisme og musikkterapi med kvinnelige innsatte	55
Empowerment og ressursorientert tilnærming med kvinnelige innsatte	56
Implikasjoner for musikkterapi	58
Implikasjoner for videre forskning.....	58
Konklusjon	60
Referanser:.....	62

Innledning:

Tema for oppgaven er musikkterapi for kvinnelige innsatte. Oppgaven har som mål å undersøke hvordan kvinnelige innsatte opplever musikkterapi mens de soner i fengsel. Jeg vil i dette kapitlet, først presentere bakgrunnen for valg av tema og oppgavens struktur. Oppgaven vil deretter forklare hva musikkterapi tilbudet Musikk i Fengsel og Frihet er og hvordan det startet opp. Jeg vil videre forklare hvem kvinnelige innsatte er som gruppe, før jeg presenterer litteraturgjennomgang. Til slutt presenteres problemstillingen.

Bakgrunn for valg av tema

Interessen min for musikkterapi og kriminalomsorgen startet for mange år siden, da jeg var rundt 19 -20 år gammel. På den tiden gikk jeg på folkehøgskole hvor jeg studerte musikk. Folkehøgskolen hadde på den tiden musikkterapi som et fag, som jeg tok. Det var på denne tiden at jeg hørte om musikkterapi for første gang. Gjennom dette faget på folkehøgskolen besøkte vi et fengsel hvor det var mannlige innsatte. Jeg husker at vi satt i ring og spilte musikk sammen. Deretter fikk vi en liten omvisning i fengselet hvor noen av de innsatte fortalte litt om seg selv. Jeg merket da at jeg ble veldig fascinert av historiene de fortalte og deres forhold til musikk.

Flere år senere endte jeg opp som praksis-student i regi av studiene mine i musikkterapi-faget. Denne gangen også sammen med mannlige innsatte. Siden jeg kun hadde fått praksiserfaringer med mannlige innsatte begynte jeg etter hvert å vende fokuset på de kvinnelige innsatte ettersom jeg ikke hadde møtt på de gjennom skolen og praksis. Jeg hadde lyst til å ha praksis-erfaringer med dem også, men samtidig også se hvordan kvinnelige innsatte har det og bli kjent med deres forhold til musikk.

Jeg begynte etter hvert å tenke på å ha kvinnelige innsatte og musikkterapi som tema for min masteroppgave. Dette endte opp med at jeg begynte å lese litt om denne gruppen. Deretter var jeg heldig og fikk praksisplass ved et fengsel hvor kvinnelige innsatte soner. Dette ville jeg ha som et bakteppe eller som en grunnlagsforståelse når jeg startet i gang forskningsprosjektet.

Mine erfaringer og det jeg har lest fortalte meg at kvinnelige innsatte er en minoritetsgruppe ved fengslene i Norge. Jeg har selv vært i noe jeg anser som mannsdominert felt med tanke på

at jeg er en kvinne som spiller el-gitar og har over lengre tid spilt i rockeband. Jeg følte dermed at dette var noe vi hadde til felles, det å være i et mannsdominert miljø.

I tillegg til dette har jeg også vært med i AKKS, en idealistisk musikkorganisasjon hvor jeg var med å arbeide for å motivere, promotere og synliggjøre kvinner i musikkbransjen (AKKS, udatert).

Jeg oppdaget også etter hvert at det ikke har vært gjort mye forskning rundt kvinnelige innsatte og musikkterapi. Min interesse for kvinnelige innsatte, kriminalomsorgen og musikkterapi gjorde at det føltes som et naturlig valg å skrive om dette i min masteroppgave.

Oppgavens struktur

Oppgaven skal innledningsvis starte med en presentasjon av bakgrunnen til valg av tema, som hovedsakelig består av mine erfaringer og motivasjon for å skrive om temaet. Deretter vil jeg beskrive musikktilbudet MIFF for deretter å fortelle litt om kvinnelige innsatte. Videre presenterer jeg litteraturen jeg har funnet om tema, som inneholder forskning og funn som er blitt gjort både i Norge og i utlandet. På bakgrunn av litteraturgjennomgang vil jeg formulere en problemstilling. Jeg vil dermed presentere valg av metoder og fremgangsmåter for studien før jeg presenterer resultatene. Til slutt vil jeg ha en diskusjon hvor jeg vil knytte resultatene opp mot litteratur jeg har funnet og teoriene jeg har valgt. Oppgaven sluttes deretter med en konklusjon.

Musikk i Fengsel og Frihet

Musikk i Fengsel og Frihet ble startet opp som et prosjekt ved Bredtveit Fengsel i 1991 av musikkterapeuten Venja Ruud Nilsen, i samarbeid med Bente Hagesæther Scheel, en fritidsleder ved fengselet (Nilsen, 1996, s. 113). Prosjektet begynte i utgangspunktet mens kvinnene sonet, men i samråd med fengselet og Norsk forening for musikkterapi, ble tilbudet etter hvert utvidet til at kvinnene fikk et tilbud etter løslatelsen (Nilsen, 1996 s. 114).

Det var flere hovedmål for prosjektet og to delmål; musikalske og utenom-musikalske delmål. Hovedmålene var at kvinnene skulle kunne mestre hverdagen bedre samtidig som at kvinnene ikke skulle falle tilbake til livet de hadde før de kom til fengselet. Det vil si at kvinnene ikke

skal vende tilbake til et liv med rus, vold og kriminalitet (Nilsen, 1996, s. 114). De musikalske delmålene er å få gleden over å spille med andre og tilfredstillelsen ved å lære og beherske et instrument. Et annet musikalsk delmål er å bruke musikk til å bli bevisst sine følelser samt utforske og forandre på disse. Det tredje delmålet er å utvikle sin kreative side ved låtskriving eller lage riff på instrumentene sine (Nilsen, 1996, s. 114). De utenom-musikalske målene er å utvikle og styrke sosiale ferdigheter, få bedre selvbilde slik at de kan stole på seg selv, forbedre konsentrasjonsevnene sine samt å øve på motorikk og koordinering og utvikle et positivt nettverk hvor de har meningsfylt aktivitet gjennom å spille med andre (Nilsen, 1996, s. 114).

Prosjektet er fordelt på tre trinn, hvor de i trinn 1) har et musikalsk tilbud mens de soner, trinn 2) har et tilbud når de er løslatt fra fengselet, og trinn 3) de innsatte kan fortsette tilbudet som en fritidsinteresse hvor de driver dette på eget initiativ. (Nilsen, 1996)

Om kvinnelige innsatte

Blant populasjonen innenfor fengslene i Norge er kvinnelige innsatte en minoritet. Ifølge kriminalomsorgen sine hjemmesider (Kriminalomsorgen, udatert) er det ca. 6 % av de innsatte som er kvinner. I forbindelse med en temarapport fra Sivilombudsmannen (2016) fra 2014-2016, ble det gjort en undersøkelse som kartlegger hvor mange kvinner som satt inne på daværende tidspunkt og hva de satt inne for. Undersøkelsen viste at det på det tidspunktet var 170 kvinner som var domfelte. 55 av disse soner en dom for narkotikalovbrudd, noe som forteller at majoriteten av kvinnene har hatt utfordringer knyttet til rus. Videre soner 42 kvinner for tyveri, 18 kvinner for forbrytelser knyttet til vold og 21 kvinner for drap. Utover dette sonet 19 kvinner en dom for vold mot egne barn, 9 kvinner soner for kjøring i ruspåvirket tilstand mens 5 kvinner soner for sedelighet og 1 for voldtekt. (Sivilombudsmannen, 2016).

Veldig mange av kvinnene som soner i de norske fengslene har vært utsatt for seksuelle overgrep. Rapporten fra Sivilombudsmannen (2016) skriver også at 57 % av de kvinnelige innsatte har vært utsatt for seksuelle overgrep når de var i voksen alder, mens 42 % har vært utsatt for seksuelle overgrep som barn. Det kommer også frem at kvinnelige innsatte har fire ganger så høy andel av psykiske plager enn den øvrige befolkningen og at rusbelastningen er

høyere blant kvinner enn hos mannlige innsatte. Mange av kvinnene kommer også fra dårligere levevilkår og skadene som knyttes til dårlig helse, økonomi og mangelfull tilknytning til familie er verre desto høyere rusmisbruket er.

I en studie utført av Marie-Lisbet Amundsen (2006) undersøker hun hvor sosialt marginalisert kvinnelige innsatte er i norske fengsler. Dette studiet ble utført i 2008/2009. Her undersøker hun hvilket forhold de kvinnelige innsatte har til rusmidler og hvor omfattende det er samt graden av seksuelle overgrep og forholdene til depresjoner, problemer med selvmord og angst. Dette var en kvantitativ studie hvor informasjonen ble samlet gjennom en spørreundersøkelse hvor 100 innsatte deltok.

Blant funnene kunne man se at 57 % av de som deltok i undersøkelsen har vært utsatt for seksuelle overgrep, mens 42 % ble utsatt for overgrep som barn. I tillegg viser undersøkelsen at 77 % hadde alvorlig depresjon før soning, og 74 % har slitt med angst før soning. Når det gjelder selvmordstanker og planer har 64 % tenkt på å ta sitt eget liv før soningen, mens 42 % har prøvd å ta selvmord før soning (Amundsen, 2006, s. 32).

Funnene fra undersøkelse viser også de innsattes forhold til rusmidler hvor 39 % hadde brukt heroin, og 69 % har brukt andre rusmidler som amfetamin og kokain. 44 % har oppgitt å ha fått helsemessige utfordringer på grunn av rusmidler mens 64 % har fått sosiale problemer grunnet rusmisbruk. Rundt halvparten oppgitt at de har fått økonomiske utfordringer grunnet rusmisbruk. Utover dette viser undersøkelsen at halvparten ønsker tilbud om behandling, men kun 17 % får tilbud om behandling. (Amundsen, 2006, s. 32)

Amundsen (2006) mener at det kan være en sammenheng mellom å ha psykiske helseutfordringer og rusmisbruk, hvor rusmisbruket til noen av kvinnene er så alvorlig at de får sosiale og økonomiske utfordringer noe som kan være en årsak til både selvmordstanker og depresjon. Det kan derimot også være en sammenheng mellom seksuelle overgrep og psykiske lidelser. Mossige og Stefansen (2007) skriver at barn og unge som har opplevd seksuelle overgrep har større risiko for å få angst, depresjon, ha utagerende arbeid, selvskading og selvmordsforsøk. Barn som har opplevd seksuelle overgrep har også en økt risiko for å oppleve seksuelle overgrep i voksen alder (Amundsen 2006).

Litteraturgjennomgang

Det er funnet en rekke forskning og litteratur rundt musikkterapi og innsatte i kriminalomsorgen. Ettersom prosjektet mitt omhandler kvinnelige innsatte vil jeg kun presentere annen forskning og funn som er blitt gjort om denne målgruppen og musikkterapi. Dette inkluderer både forskning som er blitt gjort i Norge og internasjonalt.

I en hovedoppgave, skrevet av Venja Ruud Nilsen (2007) med tittel *Musikk i Fengsel og Frihet – et samfunnsmusikkterapeutisk tilbud*, beskriver hun tilbudet Musikk i Fengsel og Frihet og hva som skjedde i de daværende 16 årene tilbudet har eksistert. Prosjektet har foregått ved Bredtveit fengsel i Oslo som er et rent kvinnefengsel. Problemstillingen hennes gikk ut på å formulere hva som kjennetegner MIFF og hvordan det kan anses som en form for samfunnsmusikkterapi. (Nilsen, 2007, s. 8). Avhandlingen kan dermed forstås som at det skal definere MIFF og hvordan det fungerer med samfunnsmusikkterapi som bakteppe. I avhandlingen og forskningen har hun en kvalitativ tilnærming hvor hun bruker deltakende observasjon som metode. Med dette menes det at hun har deltatt i en samhandling med de innsatte samtidig som hun har studert og observert dem gjennom 16 års erfaring. Resultatene hun kom frem til var at MIFF kunne kjennetegnes ved at den har til hensikt å bidra til at de innsatte kan få et meningsfullt liv både mens de soner og etter løslatelsen. Hun kom videre frem til at MIFF kunne anses som et samfunnsmusikkterapeutisk tilbud ettersom MIFF jobber for at deltakerne skal få bedre helse ved at de får positive erfaringer og et godt sosialt nettverk som igjen medfører god helse. (Nilsen, 2007, s. 92)

Bente Mari Mortensen (2006) har også skrevet en masteroppgave, *Fra fengsel til storsamfunn*, som handler om en undersøkelse hun gjorde i forbindelse med kvinnelige innsatte på Bredtveit Fengsel. (Mortensen, 2006). I likhet med Nilsen sin avhandling nevnt i forrige avsnitt er denne oppgaven også tilknyttet MIFF. Mortensen (2006) stiller flere spørsmål i masteroppgaven som opplevelsen av samspilltilbudet, betydningen av deltakelse i livet under og etter soning, opplevelsen av hvordan MIFF har påvirket de kvinnelige innsattes tilværelse, om MIFF kan bidra til de innsatte kan få en hverdag uten rus og om det kan forebygge kriminell aktivitet etter løslatelse. Disse spørsmålene har hun oppsummert i en problemstilling som går ut på hvordan kvinnelige innsatte ved Bredtveit opplever MIFF og hvilke måter MIFF oppfyller målsettinger innenfor samfunnsmusikkterapi (Mortensen, 2006, s. 6.).

Forskningen hennes har en kvalitativ tilnærming hvor metodene hun har brukt til dette prosjektet var en halvstrukturert livsverden intervju hvor hun har intervjuet fire kvinnelige innsatte. I tillegg bruker Mortensen (2006) også deltakende observasjon som metode. De fire kvinnene som hun har intervjuet er i forskjellige faser hvor noen, under intervjutidspunktet, nettopp hadde begynt soningen mens andre hadde vært løslatt lenge.

Resultatene av forskningen ble presentert gjennom grupperinger av svarene som intervjupersonene ga. Disse gruppene er blant annet æring og økt sosial og faglig kompetanse.

I Rocka Stabilitet – en evaluering av prosjektet Musikk i Fengsel og Frihet. Et tilbud for kvinner i Oslo, en rapport skrevet av Nora Gotaas (Gotaas, 2006) gjorde Norsk Institutt for by- og regionsforskning (NIBR) en evaluering av MIFF. Målet med evalueringen var å finne ut hva MIFF betydde for deltakerne og hvordan det påvirket deres tilværelse både under og etter soning. Rapporten er basert på en kvalitativ tilnærming hvor data ble samlet inn fra 2003 til 2005. Metodene bestod av intervju, deltakende og ikke deltakende observasjon og dokumentanalyser.

I trinn 1 av musikktilbudet viser funnene i rapporten at tilbudet er viktig for deltakerne, hvor øvingene er et av ukens høydepunkt for flere av dem. Øvingene bidrar til at deltakerne får utviklet sine musikalske og sosiale evner noe som igjen øker selvfølelsen. De har også fått mer trygghet til gruppen og prosjektlederen og føler eierforhold til prosjektet. Prosjektet virker også som en kilde til inspirasjon blant både ansatte og innsatte da øvinger og fremføringer skaper en arena for deltakerne å vise talent og engasjement (Gotaas, 2006).

Blant funnene som ble funnet i trinn 2 av prosjektet viser rapporten at alle deltakerne som ble intervjuet mente at prosjektet hadde en sentral plass i livene deres. Prosjektet har hjulpet dem å håndtere og mestre hverdagen. I likhet med funnene for trinn 1 så opplever også deltakerne her at de får utviklet musikalske og sosiale evner. Dette trinnet er også delt opp hvor deltakere starter opp i en nybegynner gruppe for så å gå videre på den viderekommende gruppe.

Funnene viser også at deltakerne fra den viderekommende gruppen har, utover øvingene, drevet med aktiviteter på egen hånd når det gjelder låtskriving, innspilling og opptredener. Til tross for dette vil svært få av de over på trinn 3 hvor det er tenkt at de skal drive med musikk på egen hånd. Dette forteller at deltakerne både ønsker og trenger den sosiale rammen og tryggheten som MIFF gir (Gotaas, 2006).

Det er også blitt gjort forskning i utlandet hvor det er gjort funn i England og Australia blant kvinnelige innsatte. I en doktoravhandling av Helen Leith, (2014) *Music Therapy and the resettlement of women prisoners*, skriver hun om en omfattende studie av kvinnelige innsatte i Storbritannia og musikkterapi. Her presenterer hun flere hypoteser og forskningsspørsmål. De tre hypotesene hun nevner er 1) at kvinnelige innsatte som får musikkterapi erfarer en endring i måten de oppfatter seg selv og deres selvfølelse, 2) at de tenker mer positivt om seg selv ved hjelp av musikkterapi og 3) at musikkterapi kan ha en positiv innvirkning for at de innsatte kan engasjere seg i intervensjoner fra fengselet (Leith, 2014 s. 42). De fire forskningsspørsmålene er 1) Finnes det en endringsprosess i kvinnelige innsattes selv-persepsjon blant dem som har ikke-psykotiske psykiske helseutfordringer? 2) Hva er opplevelsens art blant kvinnelige innsatte med ikke-psykotiske psykiske helseutfordringer som benytter seg av musikkterapi, med spesiell referanse til selv-persepsjon? 3) Dersom det er en endringsprosess i selv-persepsjon blant kvinnelige innsatte, hvordan påvirker dette den innsattes evner til å delta i overgangs intervensjoner (resettlement interventions)? Med resettlement interventions menes at kvinnene skal tilbake til samfunnet igjen Og 4) Hva er effekten av forskjellig varighet av musikkterapi-behandling og deres evner til å delta i overgangstiltak? (Leith, 2014, s. 41).

Til dette studiet ble det rekruttert 10 innsatte til undersøkelsen. Metoden hun brukte var en mix-method hvor hun samlet inn data gjennom semi-strukturerte intervjuer, selvrapporteringsskjema som innsatte fylte ut, observasjonsskjema som ansatte fylte ut, rapport fra fengselet som forteller noe om atferdsmessige hendelser og grad av deltakelsen i fengselets tiltak for de innsatte (Leith, 2014).

Undersøkelsen viste at selv-persepsjonen blant de innsatte ble forbedret gjennom musikkterapi hvor de viser økt selvtillit, self-efficacy og økt motivasjon for å oppnå forandring. I tillegg viste undersøkelsen at deltagerne hadde en reduksjon i selvskading, upassende atferd og økt deltagelse i fengselets sine tiltak (Leith, 2014).

I *The therapeutic potentials of creating and performing music with women in prison: A qualitative case study*, en doktorgradsavhandling skrevet av Lucy O'grady, (2009) skriver hun om musikkterapi med kvinnelige innsatte i Australia. Undersøkelsen ble utført med bakgrunn i en ti-ukers kreativ prosess hvor 7 kvinnelige innsatte deltok i en musikal i samarbeid med artister fra et teaterselskap hvor de har skapt og fremført musikk. I dette studiet hadde O'grady to forskningsspørsmål hvilket var: 1) Hva var de terapeutiske potensialene som var

tilgjengelig for de kvinnelige innsatte ved å skape og fremføre musikk? 2) Hva var hovedressursene til de kvinnelige innsatte som gjorde det mulig å oppnå disse terapeutiske potensialene? Underveis i undersøkelsen dukket det derimot et tredje forskningsspørsmål som omhandlet terapeutiske potensialer av musikk som kunstform sammenlignet med terapeutiske potensialer fra andre kunstformer.

Metoden som ble brukt i denne undersøkelsen var en kvalitativ case studie hvor forskeren samlet inn data gjennom semi-strukturerte intervju, notater som forskeren har skrevet under hver økt og samarbeidende låtskriving.

I avhandlingen ble resultatene i hovedsak delt i tre deler etter de tre forskningsspørsmålene. Den første delen forklarer at det å skape og fremføre musikk fungerer som en bro mellom innsiden og utsiden. Kvinnene beskriver fem forskjellige måter for hvordan de beveger seg ut fra sine realiteter i fengselet: 1) fra den fysiske og symbolske inne steder og ute steder 2) Fra privat til det offentlige 3) fra ensomhet til samvær 4) fra fokus på seg selv til fokus på andre og 5) fra subjektive til objektive tankeprosesser.

Den andre delen presenterer de personlige ressursene som muliggjorde de terapeutiske potensialene. De fem personlige ressursene var mot, beredskap, utveksling, støtte og tillit. Den tredje delen viser at musikk, sammenlignet med andre kunstformer som kunst og drama, sørget for en midtvei når det gjelder nivå av eksponering som var nødvendig for hver kunstform. Musikken sørget for terapeutiske potensialer som varierte mer i styrke enn i kvalitet sammenlignet med kunst og drama/teater (O'Grady, 2009).

Relatert til denne studien ble det publisert en artikkel av McFerran, Rolvsjord og O'grady (O'grady et al. 2015) som diskuterer de fem ressursene nevnt i resultatdel 2 av doktorgradsavhandlingen.

Problemstilling

Det som er felles med litteraturen jeg har funnet er at mye av de omhandler kvinner som soner i rene kvinnefengsler. Dette gjelder både i Norge og i utlandet.

I Norge finnes der derimot også fengsler hvor kvinnelige innsatte soner på samme fengsel som menn. Jeg tenker derfor det er aktuelt å skrive om kvinnelige innsatte som soner ved slike fengsler.

Utover dette har de norske oppgavene jeg har funnet om temaet kvinnelige innsatte og musikkterapi blant annet brukt samfunnsmusikkterapi som en teoretisk tilnærming. I tillegg handler oppgavene også om MIFF hvor forskning er blitt gjort på tvers av trinnene som de kvinnelige innsatte tilhører. Derfor ønsker jeg å bruke feministisk perspektiv, empowerment-filosofien og et ressursorientert perspektiv i min oppgave. Jeg ønsker videre også å kun se på det første trinnet av musikktilbudet MIFF hvor jeg ser på hvordan kvinnelige innsatte opplever musikktilbudet mens de soner i fengsel.

Problemstillingen min blir derfor:

Hvordan opplever kvinnelige innsatte musikkterapi mens de soner i et fengsel?

Hovedformålet med denne problemstillingen er å undersøke hvordan kvinnelige innsatte opplever musikktilbudet mens de soner i et fengsel. Jeg ønsker også å undersøke hvordan de opplever musikkterapi med tanke på at de soner i et fengsel hvor også mannlige innsatte soner sine dommer.

Resultatene jeg kommer frem til vil jeg deretter forsøke å knytte opp mot feministisk perspektiv, empowerment og den ressursorienterte tilnærmingen.

Denne masteroppgaven blir på en måte subjektiv da jeg kun kommer til å skrive om kvinnelige innsatte og deres opplevelser, dermed blir det ikke noe direkte sammenligning mellom menn og kvinner.

Metode

I dette kapitlet vil jeg beskrive hvilken forskningstradisjon og metoder som blir brukt til å samle inn data og til å besvare problemstillingen. Her vil jeg presentere den kvalitative tilnærmingen, hvilke intervju og hvilken form av intervju jeg har valgt. I tillegg vil jeg forklare fremgangsmåten for gjennomføring av prosjektet og behandling av datamaterialet.

Kvalitativ tilnærming

Innen forskning finnes det hovedsakelig to forskningstradisjoner som er kvantitativ og kvalitativ. Forskjellene mellom disse to tradisjonene er mange og hvilken tradisjon man velger er gjerne basert på hva problemstillingen er og hva man ønsker å finne ut.

Noen av de største forskjellene er at kvantitativ forskning er kvantifiserende og målbart hvor data og informasjon som blir samlet inn blir til tall. Forskningen må videre kunne være reliabelt hvor målingene er konsistent med forskjellige observatører og over tid. I tillegg må det være validitet hvor målingene viser det den hadde til hensikt å vise. Kvantitativ forskning er også generaliserende hvor de tar samples av deltakere som skal representere en større gruppe. Det er også en avstand mellom forskeren og deltakere noe som gjør at forskningen blir mer objektivert (Robson & McCartan, 2016, s. 19).

Kvalitativ forskning derimot er på mange måter en motsetning av kvantitativ forskning, hvor dataen som blir samlet inn ikke blir gjort om til tall. Det vil si at funnene er presentert på en ikke-nummerert måte og har mindre bruk for statistiske analyser. Det er også større fokus på meningsinnhold, og konteksten av funnene er viktig. I denne forskningstradisjonen beskriver deltakerne situasjonen gjennom deres perspektiv. En annen forskjell er at kvantitativ forskning gjerne har mange respondenter, mens kvalitativ forskning har få respondenter.

Utover dette tar forskningen sted i naturlige settinger. Det er heller ikke noe verdi i objektivisering for en vil unngå distanse mellom forskeren og deltakerne. Av den grunn blir kvalitativ forskning også mer subjektiv (Robson & McCartan, 2016, s.20).

I forhold til problemstillingen for denne oppgaven stiller jeg spørsmål om kvinnelige innsattes opplevelser. Det er derfor hensiktsmessig å bruke en kvalitativ tilnærming. Forskningen for denne oppgaven blir også situasjonsbetinget og mer subjektiv hvor informantene forteller om deres opplevelser om et musikktilbud i et blandingsfengsel ut ifra deres eget perspektiv. Det

faktum at de soner en dom i et fengsel er i tillegg en kontekst som blir viktig i denne sammenhengen. Jeg tar også sikte på å rekruttere relativt få informanter.

Malterud (2011) skriver også at kvalitative metoder kan brukes for å finne ut mer om informantenes tanker, erfaringer og holdninger. Dette er data som kan anses som verdifulle for å svare på problemstillingen. Det blir derfor naturlig å konkludere med at denne forskningen i denne oppgaven vil ha en kvalitativ tilnærming.

Intervju

Intervju kan anses som den mest utbredte forskningsmetoden i den kvalitative forskningstradisjonen og er blitt en vanlig metode for å få kunnskaper om menneskers meninger, holdninger og opplevelser (Tanggard & Brinkmann, 2012 s. 17). Målet med å utføre et intervju er å komme innpå respondentenes opplevelser så tett som mulig for så å formulere det til et teoretisk velinformert tredjepersonsperspektiv.

Jeg anser intervju som en god metode til dette prosjektet ettersom jeg ønsker å få vite mer konkret om kvinnes opplevelser og synspunkter om å ha et musikktilbud under soning. Intervjuer finnes i flere former og kan gå fra å være veldig strukturert til å være mer ustrukturert. Jeg har valgt å gjøre et semi-strukturert intervju. Fordelen med denne typen intervju er at jeg som intervjuer får større frihet hvor jeg ikke nødvendigvis trenger å stille spørsmål i samme rekkefølge som jeg har satt opp på intervjuguide. Dette gir rom for at intervjuet kan foregå som en naturlig samtale hvor jeg kan stille spørsmålene ut ifra de temaene respondentene tar opp.

I et semi-strukturert intervju skriver Tanggard & Brinkmann (2012) at det er normalt å utføre et intervju på grunnlag av en intervjuguide, som kan være mer eller mindre styrende under selve intervjuet. Det finnes flere måter å lage en intervjuguide på. Jeg har valgt å lage en intervjuguide hvor jeg har to forskningsspørsmål. Gjennom disse forskningsspørsmålene har jeg laget mindre intervju spørsmål som jeg brukte under intervjuet. Målet med å stille disse spørsmålene er å forhåpentligvis kunne svare på forskningsspørsmålene. På neste side, vises en tabell som jeg lagde og brukte under intervjuet:

Forskningsspørsmål	Intervjuspørsmål
Hvordan oppleves det å sone i fengselet?	1. Hvordan er hverdagen i fengselet og hva slags aktiviteter har dere? 2. Hvordan er det å sone i fengselet og hvordan er soningsforholdene til kvinner generelt? 3. Hvordan er det å sone i et fengsel hvor flertallet er menn? 4. Er det noen forskjeller mellom menn og kvinner sine soningsforhold? Hva mener du om det?
Hvordan oppleves musikkterapitilbudet i fengselet?	1. Hva vet du om musikkterapitilbudet i kriminalomsorgen? 2. Hva tenker du om begrepet jenteband? 3. Hva opplever du under en musikkterapiøkt? 4. Hva har det å drive med musikk gitt deg mens du soner? 5. Hva vil du ta med deg fra musikkterapitimene videre når du er ferdig med soning? 6. (Dersom konsert) Hvordan opplevde du å forberede og spille konsert? Hva ga det deg?

Det finnes også forskjellige måter å utføre et semi-strukturert intervju. Et alternativ jeg har vurdert er å ha fokusgruppe-intervju som går ut på å utføre intervjuet blir utført med en gruppe informanter. Robson og McCartan (2016) beskriver fokusgruppe intervjuet som en hybrid mellom en gruppediskusjon og et intervju. Fordelene med å ha en fokusgruppe intervju er at det er en veldig effektiv teknikk for datainnsamling da man kan intervju flere samtidig. Informantene kan også kommentere på egen hånd med sine egne ord samtidig som de blir stimulert av å høre kommentarer og tanker fra de andre informantene i gruppen. (Robson & McCartan, 2016 s. 300).

Jeg har likevel valgt å holde et en-til-en intervju, hvor jeg intervjuer en person om gangen. Selv om fokusgruppe-intervjuet kan virke mer effektiv og mindre tidskrevende da jeg kan samle masse data på kort tid, er det derimot flere ulemper med en slik metode. Å holde en fokusgruppe intervju kan medføre at konflikter kan oppstå mellom informantene. Det kan også oppstå situasjoner hvor noen informanter er mer artikulert enn andre noe som kan medføre at enkelte vil prate mer, mens andre informanter vil i større grad holde tilbake sine synspunkter og erfaringer. I tillegg kan det oppstå bias hvis ekstreme synspunkter blir uttrykt av et flertall i en gruppe. Til sist har man også etiske hensyn med tanke på taushetsplikt mellom informantene. (Robson & McCartan, 2016, s. 300)

Med å holde et en-til-en intervju får alle muligheten til å dele sine synspunkter, erfaringer og opplevelser.

Rekruttering

En utfordring med rekruttering er å få nok kvinnelige innsatte til å stille til et intervju. Som nevnt tidligere så er kvinnelige innsatte en minoritet av populasjonen blant de innsatte i kriminalomsorgen, og i et blandingsfengsel så er det veldig få kvinner som sitter inne for et lovbrudd. I tillegg så er det gjerne enda færre av disse som benytter seg av musikktilbudet som finnes i fengselet. Av den grunn anså jeg det som realistisk å intervju 4-6 kvinner.

På forhånd satte jeg også noen kriterier for at de kvinnelige innsatte skulle passe inn i målgruppen. Foruten å være kvinne som soner en dom, må de være over 18 år gammel. De må i tillegg kunne snakke flytende norsk eller engelsk da dette er språk jeg kan godt. Jeg valgte også å ta med engelsk som språk da det er kvinnelige innsatte som har utenlandsk bakgrunn som jeg gjerne ville inkludere dersom de kunne flytende engelsk. Utover dette må

kvinnene på intervjutidspunktet være innsatt i fengselet og benytte seg av musikktilbudet. De kvinnelige innsatte ble rekruttert gjennom en musikkpedagog som er ansatt på stedet hvor kvinnene fikk informasjonsskriv og samtykkeskjema av hensyn til etiske utfordringer (se delkapittelet om etiske utfordringer). Interesserte kunne da ta direkte kontakt med meg, eller signere samtykkeskjemaet og levere det til musikkpedagogen som da kan videresende dette til meg.

Forberedelser og gjennomføring av intervju

Etter at jeg hadde kommet frem til problemstilling og hvilke metoder jeg ville bruke forberedte jeg søknader til Kriminalomsorgen og NSD. Der ble det lagt ved en kort beskrivelse av prosjektet, intervjuguide, informasjonsskriv og samtykkeskjema. I søknaden til NSD måtte jeg i tillegg fylle ut skjema som ble sendt. Jeg skrev også et informasjonsskriv og samtykkeskjema på engelsk til eventuelle engelsktalende innsatte. Da prosjektet ble godkjent av begge parter (se vedlegg) kunne jeg starte med forberedelser til intervjuet og rekruttering kunne gå i gang. For utforming av informasjonsskrivet og samtykkeskjemaet fulgte jeg en mal som jeg fant på NSD sine sider.

I forkant av intervjuene gjorde jeg et par øvelses-intervjuer hvor jeg fikk tilbakemeldinger på min måte å intervju på.

Siden intervjuene måtte gjøres i fengselet hadde jeg lyst til at intervjuene skulle oppleves så koselig og avslappende som mulig. I den forbindelse tok jeg med noe kjeks, kaffe og te som de kunne forsyne seg av under intervjuet.

Til intervjuet brukte jeg en zoom-opptaker og en vanlig lydopptaker som back-up.

Under intervjuet la jeg stor vekt på spørsmålene som jeg hadde laget i intervju-guiden. Spørsmålene jeg stilte var åpne spørsmål i den grad at jeg unngikk å stille ja/nei spørsmål. Jeg forsøkte å la dem snakke fritt etter å ha stilt spørsmålene, men ville til tider gjerne ha en utdypelse av det de snakker om. Gjerner for å få en større forståelse for deres synspunkter, erfaringer og opplevelser.

Transkribering

Etter at intervjuene er gjennomført går man over til den neste fasen hvor man skal transkribere intervjuene.

Et intervju er et ansikt til ansikt samtale mellom to personer. Når en transkriberer blir samtalen mellom to personer som er fysisk til stede overført til en skriftlig form som er abstrakt. En transkribering er en form for oversettelse mellom en form for fortellende modus, det muntlige, til et annet fortellende modus, det skriftlige. Å transkribere betyr også å forvandle fra en form til en annen form (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 177-178).

Når man har et intervju har man en interaksjon hvor kroppsspråk og stemmeleie er tilgjengelig for deltakerne av intervjuet. Den er derimot ikke tilgjengelig for en som leser transkripsjonen som ikke tilhører konteksten (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 178).

Ifølge Kvale og Brinkmann (2009) er et av de første kravene for transkribering er at det faktisk ble gjort opptak av selve intervjuet. Dette fordi ting kan gå galt i løpet av intervjuet som eksempelvis fører til menneskelige og tekniske feil med båndopptaker som bidrar til at intervjuet ikke ble tatt opp likevel. Et annet krav er at det er mulig å høre hva som blir sagt på lydopptaket.

Som jeg nevnte tidligere brukte jeg en zoom-opptaker til å ta opp intervjuet. Opptakeren jeg brukte var av god kvalitet noe som førte til at bakgrunnsstøy ble dempet samtidig som stemmene til meg og informantene ble veldig tydelig. Det var derfor for det meste enkelt å høre hva som ble sagt. I tillegg hadde jeg en båndopptaker slik at jeg hadde noe i bakhånd. Dette kunne vært veldig praktisk dersom noe gikk galt med et av opptakerne.

Kvale og Brinkmann (2009) forteller videre at det også er mulig å ta opp intervjuet ved bruk av hukommelsen til den som intervjuer for deretter å skrive ned hovedaspekter av intervjuet etter at intervjuet er gjennomført. Noen ganger kan disse hovedaspektene skrives med hjelp av notater en har gjort seg under gjennomføringen av intervjuet. Ulempen med dette er at det å ta notater under selve intervjuet kan være forstyrrende og distraherende.

Jeg har valgt å ikke bruke denne metoden i fare for å gå glipp av essensielle ting som informantene sier.

Til tross for at det ikke finnes en universal måte å transkribere på, mener Kvale og Brinkmann (2009) at det er flere spørsmål man må stille seg når man transkribere. Disse spørsmålene

inkluderer om man skal transkribere intervjuet ord for ord, om man skal inkludere ehh og mm eller om man skal skrive på en formell måte. Hvor mye detaljer man skal ha med i transkripsjonen vil avhenge av det tiltenkte formålet med transkripsjonen.

I mine transkripsjoner var formålet å få frem meningsinnholdet og hvilke ord de brukte. Til dette formålet var det aller viktigste for meg at jeg skrev ned ord for ord.

For meg var transkriberingen en tidkrevende prosess. Det var fire intervjuer som var cirka 20-30 minutter lange. Hvor mange sider hver transkripsjon hadde varierte litt etter hvor mye hver informant snakket. Den lengste kunne være på ca. 11 sider. Det som inngikk i prosessen med å transkribere var at jeg måtte spole tilbake mange ganger for å transkribere så nøyaktig som mulig. En sjelden gang i blant kunne det være vanskelig å høre hva som ble sagt, enten på grunn av mumling, at noen snakket for utydelig eller for lavt. Når det oppstod kunne jeg skru ned avspillingshastigheten og skru opp lydnivået for å få bedre tak i det som ble sagt.

Etter at jeg var ferdig med transkriberingen gikk jeg gjennom alt en gang til for å sjekke at jeg fikk med meg det jeg skulle og være fornøyd med transkripsjonen.

Hermeneutisk tilnærming

Det mest sentrale temaet i en hermeneutisk tilnærming er fortolkning av tekster hvor det er lagt stor vekt på forskerens forkunnskaper av tekstens tema (Malterud, 2011). Formålet med dette er å få en valid og vanlig forståelse for meningen i teksten. Det mennesker sier og gjør er alltid basert på en kontekst og har en bakgrunn (Malterud, 2011).

Innenfor den hermeneutiske tilnærmingen beskriver Malterud (2011) to ytterpunkter. På den ene siden har forskeren en tolkende posisjon hvor materialet kan brukes til å se etter en bakenforliggende mening. Forskeren kan ha en strategi for analyse som er sterkt forankret i teori, hvor det teoretiske rammeverket og forforståelsen til forskeren er avgjørende for hva resultatene blir (Malterud, 2000, s. 44).

På den andre siden kan forskeren ha en mer beskrivende holdning hvor hensikten er å presentere respondentenes stemme så lojalt som mulig hvor forskerens teoretiske rammer og forforståelse har mindre innflytelse på resultatene. På denne måten blir datamaterialet og det

som blir sagt akseptert uten at man stiller spørsmål i forhold til om det er sant eller ikke (Malterud, 2000, s. 45).

Stige (1995) sier at med en hermeneutisk tilnærming så skal man forsøke å forstå enkeltdeler i ut i fra helheten men også forstå helheten ut ifra enkeltdelene. Han sammenligner dette med å lese en bok. Dersom vi leser et kapittel på nytt etter at man har lest hele boken vil det kunne resultere i at vi får en ny opplevelse. Årsaken til dette er at man husker mer enn den første gangen vi leste det men også fordi vi ser nye sammenhenger. Dette er noe som kalles en hermeneutisk sirkel.

Intervjuet som ble utført i fengselet blir transkribert og blir dermed til en tekst som jeg vil analysere. På den ene siden vil jeg ha en fortolkende strategi hvor jeg tar med meg min bakgrunn, erfaringer og teoretiske rammeverk. Min bakgrunn som kvinnelig musiker, mine praksiserfaringer fra fengsler, både med kvinnelige og mannlige innsatte samt de teoriene jeg skriver om i neste kapittel blir min forforståelse når jeg skal tolke og analysere tekstene. I tillegg til dette har jeg på forhånd gjort meg kjent med litteraturen som finnes på temaet og blitt kjent med målgruppen i forkant av intervjuene og analysene.

På den andre siden ønsker jeg også å ha et mer objektivt syn samtidig som jeg presenterer respondentenes meninger så lojalt som mulig hvor jeg har tillit til at det de sier er riktig.

Refleksivitet

Refleksivitet er også noe jeg vil anvende i min forskning. Payne og Payne (2004) definerer refleksivitet på følgende måte:

Reflexivity is the practice of researchers being self-aware of their own beliefs, values and attitudes, and their personal effects on the setting they have studied, and self-critical about their research methods and how they have been applied, so that the evaluation and understanding of their research findings, both by themselves and their audience, may be facilitated and enhanced. (Payne & Payne, 2004, s. 191)

Payne og Payne (2004) skriver at refleksivitet omhandler det å opprettholde høye profesjonelle standarder av forskning. Forskning er avhengig av at man velger de riktige metodene i forhold til oppgaven og at det er systematisk gjennomført. Det er kun forskeren

som kan sørge for at dette skjer. Dette innebærer blant annet at en stadig evaluerer hva som blir oppnådd med forskningen. Forskere må stille spørsmål til sine egne fremgangsmåter og metoder og reflektere over hva de prøver å oppnå.

Prosessen med å utføre dette prosjektet har for min del innebært en god del refleksjoner i forhold til forskningsmetoder og fremgangsmåter. Det har vært viktig for meg å gjennomføre forskningen på en systematisk måte. Dette har gjort at jeg har vært kritisk til forskningsmetodene. Det viktigste var at jeg forsøkte å finne passende metoder som kan føre til at jeg fikk svar på problemstillingen. Jeg har vurdert alternative metoder som eksempelvis det å ha en fokusgruppe intervju, fremfor et semi-strukturert intervju. Jeg har også vurdert hvorvidt jeg skal bruke en hermeneutisk tilnærming eller en fenomenologisk tilnærming. Å lese om ulike metoder og fremgangsmåter og veie for og imot basert på det jeg har lest har vært essensielt.

Jeg har også vært bevisst på mine egne tanker og antakelser hvor jeg har eksempelvis tenkt over hva jeg forventet å finne. Det jeg har lest om kvinnelige innsatte og diverse forskning innen musikkterapi bidro til disse forventningene, så det har vært viktig for meg å også ha et åpent sinn til hva funnene kan være. Med dette mener jeg at det også kan være en sannsynlighet for at det avkrefter de forventningene jeg hadde.

Tematisk analyse

I analysen av datamaterialet har jeg valgt å gjøre en tematisk analyse. Dette er en metode som går ut på å analysere, identifisere og finne temaer i datamaterialet som kan beskrive datamaterialet. (Braun & Clarke, 2008, s. 79).

Et tema er noe som fanger det som er viktig fra datamaterialet og som representerer et mønster i responsene innad i datamaterialet.

I henhold til hvilke fremgangsmåter jeg har valgt å utføre denne tematiske analysen på har Braun & Clarke (Braun & Clarke, 2006) introdusert en metode å utføre analysen på som består av seks faser.

Den første fasen går ut på å gjøre seg kjent med datamaterialet. Dette kan gjøres ved å lese gjennom datamaterialet repetitivt. Når man leser gjennom datamaterialet gjør man det på en aktiv måte som betyr at man ser etter mening og mønstre. Dersom det er snakk om et verbalt

intervju, kan man selv transkribere intervjuet noe som også kan bidra til at man blir kjent med datamaterialet (Braun & Clarke, 2006, s. 87).

I tilfellet med prosjektet mitt, har jeg selv transkribert intervjuene og deretter gått gjennom lydopptakene og transkripsjonen en gang til noe som har resultert i at jeg har gjort meg veldig godt kjent med transkripsjonen.

Den andre fasen består av å produsere koder av datamaterialet. Koder identifiserer en liten del av datamaterialet som fremstår som interessant for forskeren og er det mest grunnleggende elementet av rådata som kan vurderes på en meningsfull måte i forhold til fenomenet. Her organiseres datamaterialet til meningsfulle grupper (Braun & Clarke, 2006, s. 88)

I denne fasen av arbeidet gikk jeg gjennom alle transkripsjoner og satte litt ekstra plass på høyre side av dokumentene for å notere ned kodene jeg produserte. Med tanke på at jeg utfører denne delen av fasen med tanke på min egen tolkning, har jeg brukt de teoretiske rammeverket og mine erfaringer som grunnlag for kodingen.

Etter kodingen av datamaterialet hvor en har en liste med forskjellige koder går man over til å lete etter temaer noe som går inn under den tredje fasen. Her har man en bredere fokus på datamaterialet hvor man sorterer de forskjellige kodene til potensielle temaer. Her gjør man en vurdering på hvordan forskjellige koder kan kombineres til et overordnet tema. Dette kan gjøres ved å lage tankekart, tabeller eller skrive navnet på koden med en kort beskrivelse på et ark og organisere dem i bunker med temaer (Braun & Clarke, 2006, s. 89).

Etter den andre fasen og gjennomgåing av kodene, begynte jeg etter hvert å se flere mønstre som jeg noterte som potensielle temaer på et ark. Jeg brukte en litt annen teknikk enn det som er beskrevet at Braun og Clarke (2006), hvor jeg brukte farger. Hvert tema hadde hver sin farge. Deretter kunne jeg farge de kodene som passet til temaene.

I fjerde fase gjennomgår man temaene hvor man gjerne avgrensner temaene. Her kan man se om det er tema som ikke skal inkluderes dersom det eksempelvis er for få data som kan støtte de, eller at separate temaer kan gjøres om til et tema. Denne fasen består av to trinn hvor man på det første trinnet gjennomgår kodene for hvert tema og gjør en vurdering på om de ser ut til å danne et mønster. Dersom kodene viser et sammenhengende mønster går man videre til neste trinnet hvor man ser på hele datamaterialet. Her ser man på validiteten av hvert tema relatert med hele datasettet og om temaene reflekterer meningsinnholdet i hele datasettet (Braun & Clarke, 2006, s. 91).

I min analyse var det noen koder og tema jeg måtte ta vekk. Dette er på grunn av etiske problemstillinger, ved at det eksempelvis forteller om kriminelle handlinger som er blitt utført, noe jeg anser som sensitive opplysninger da dette kan spores tilbake til personen og identitet til vedkommende blir kjent. Det var også et par tema som hadde for få data til å støtte de. Eksempelvis var det en innsatt som snakket om været noe jeg ikke fant relevant for analysen, eller som jeg ikke kunne lage under noe tema, da det ikke var gjentakende hos andre informanter.

Jeg så også på validiteten på temaet hvor jeg hadde midlertidige navn på temaene. Det endte opp med at jeg fikk to hovedtema, hvor hver av disse hadde tre undertema. Jeg følte etter hvert at dette representerte rådatamaterialet som jeg vil presentere i resultatdelen.

Dersom en er tilfreds med temaene og disse representerer helheten på datamaterialet går man videre til femte fase hvor man definerer og gir navn til temaene. Her definerer man temaene som en vil presentere i analysen hvor man identifiserer essensen av hva temaet omhandler og vurderer hvilke aspekt av data hvert tema fanger opp og hvilke historier de forteller. Dette gjør man ved å gå tilbake til dataene for hvert tema og organiserer dem i sammenhengende og konsekvente redegjørelser hvor man også må finne ut hva som gjør dem interessant og hvorfor (Braun & Clarke, 2006, s. 92).

På forhånd hadde jeg gitt midlertidige navn til temaene, men mange av de måtte jeg definere på nytt og gi nytt navn på temaene slik at det gir en helhetlig representasjon av datamaterialet. Da dette ble gjort og jeg følte at det representerte helheten på datamaterialet begynte jeg å skrive resultatdelen.

Deretter går man over til å produsere en rapport hvor man skriver om den tematiske analysen man har gjennomført og fortelle datamaterialets historie på en slik måte at det overtaler leseren om dets validitet. Temaene må ha bevis som eksempelvis nok utdrag til å demonstrere at temaet er gjeldende. Utdrag må være en del av rapporten sammen med en analytisk narrativ noe som skal illustrere historien man forteller om datamaterialet. I tillegg må man lage et argument for det i forhold til problemstillingen (Braun & Clarke, 2006, s. 93).

I denne siste fasen begynte jeg å skrive resultatdelen som jeg skal presentere i neste kapittel, hvor jeg har en god del utdrag som støtter hovedtemaene og undertemaene.

Etiske utfordringer

Det finnes mange etiske utfordringer knyttet til metodene jeg har valgt. Den første omhandler taushetsplikt hvor jeg ikke kan dele personlige opplysninger til andre. Av den grunn blir alle informantene anonymisert. I tillegg vil jeg være forsiktig med hvordan jeg presenterer funnene med tanke på informasjon som kan medføre at informantene vil bli gjenkjent. Jeg har også valgt å ikke nevne hvilke fengsel de innsatte soner i for å sikre anonymiteten videre. En annen etisk utfordring er hvordan jeg lagrer sensitiv informasjon og hva jeg gjør for å unngå at uvedkommende får tak i disse opplysningene. Av den grunn har lydopptakene fra intervjuet blitt overført til et sikkert datalagringsystem tilknyttet universitetet. Etter å ha overført filene ble opptakene umiddelbart slettet fra lydopptakerne. Når prosjektet er ferdig vil også sensitive opplysninger, lydopptak og transkriberinger fra datalagringsystemet til universitetet også bli slettet umiddelbart.

Teori

I dette kapittelet vil jeg presentere de teoriene jeg kommer til å bruke i drøftingsdelen av oppgaven. Teoriene jeg presenterer er empowerment, feministisk perspektiv og ressursorientert tilnærming.

Empowerment

Det finnes flere norske oversettelser for begrepet empowerment. Men jeg har i denne oppgaven valgt å beholde det engelske ordet ettersom det ikke finnes et dekkende nok ord på norsk som kan gi den eksakte oversettelsen av begrepet.

Filosofien om empowerment ble til som en borgerrettighetsbevegelse på 60- og 70-tallet og var relatert til den anti-medisinske og antipsykiatriske bevegelsen. Empowerment er sterkt relatert til feminisme og den feministiske tilnærmingen til terapi. (Rolvjord, 2004, s. 101) Zimmerman (2000) skriver at empowerment finnes på tre ulike nivåer; på individnivå, organisasjonsnivå og samfunnsnivå.

På individnivå knyttes empowerment til det psykologiske aspektet som involverer kognisjon, atferd og emosjoner. Ifølge Zimmerman (2000) handler psykologisk empowerment om troen på ens kompetanse, en innsats for å utøve kontroll og en forståelse for det sosiopolitiske miljøet. Det psykologiske aspektet på empowerment har tre dimensjoner som er det intrapersonlige, interaksjon og atferd. Det intrapersonlige handler om selvfølelse/selvtilit, self-efficacy, og locus of control. Interaksjonsdimensjonen beskriver mennesker sine analytiske evner til å påvirke miljøet. Atferdsdimensjonen beskriver hvordan mennesker tar kontroll ved å delta i samfunnet.

Empowerment på organisasjonsnivå omhandler mulighetene organisasjonene gir mennesker for at de kan få kontroll over livene deres. Det er også knyttet til hvordan organisasjoner påvirker politikken (Zimmerman 2000).

På samfunnsnivået av empowerment handler dette om hvordan en tar initiativ til å gjøre en innsats for å forbedre samfunnet og at en kan respondere til trusler mot livskvaliteten. Samfunnsnivået gir også mennesker en mulighet til deltakelse (Zimmerman 2000).

Når en prater om empowerment så kan dette relateres til makt. Rolvsjord (2004) nevner også forskjeller i forhold til hvordan en kan tolke ordet makt. Dette kan differensieres mellom

«makt over» og «makt til», hvor «makt over» kan føre til undertrykkelse. Dersom noen får makt blir gjerne noen andre undertrykt. Dette er ikke noe som i utgangspunktet relateres til empowerment. «Makt til» er derimot basert på respekt, samarbeid og gjensidighet. En gruppe som får makt vil dermed ikke føre til at en annen gruppe blir undertrykt. Makt til kan dermed være en form for empowerment, og kan tolkes som at en undertrykt gruppe som blir empowered kan oppnå likestilling med andre grupper, uten at andre grupper blir undertrykt.

Rolsvjord (2004) skriver at musikkterapien kan relatere empowerment til kliniske prosesser som gir klienten mulighet til å delta. Det kan relateres til musikalske fremførelser av individer eller grupper. Det kan også relateres til en klient eller en gruppe med klienter som er empowered via en terapeutisk prosess.

Den terapeutiske prosessen i empowerment fokuserer på potensialene og ressursene til klienten og involverer anerkjennelse av disse samtidig som man fokuserer på utvikling og læring av evner som vil føre til økt deltakelse og selvdeterminering. (Rolsvjord, 2004, s. 103)

Feministisk perspektiv

En annen teori jeg anvender i oppgaven er det feministiske perspektivet.

Kroløkke og Sørensen (2006) forteller at feminismen gikk gjennom 3 bølger siden det startet opp og hvordan det har utviklet seg frem til i dag. Disse bølgene er fordelt på bestemte tider i historien. Første delen startet i det industrielle samfunnet på slutten av 1800-tallet og tidlig 1900-tallet både i USA og Europa. Feminismen var på det tidspunktet hovedsakelig opptatt av stemmerett, men var også vevd inn i andre bevegelser som anskaffelsesbevegelsen. Den første bølgen var også opptatt av å konfrontere den stereotypiske kvinnen som på den tiden handlet om hvordan en ordentlig kvinne førte seg og prater samt utfordre den tenkningen om at kvinnens plass er i hjemmet hvor de måtte tilfredsstille ektemannens behov og oppdra barna. (Kroløkke & Sørensen, 2006, s. 2-5).

Den andre bølgen av feminisme startet på slutten av 60-tallet og tidlig 70-tallet og relateres til den radikale feminismen av kvinners frigjøringsbevegelse. Rødstrømpene var en radikal feministisk gruppe som var ledende i kampen om kvinners rettigheter (Kroløkke & Sørensen 2006). Kroløkke og Sørensen (2006) mener at kvinners frigjøringsbevegelse ikke kan separeres fra andre bevegelser som eksisterte på den tiden som lesbiske og homofiles

rettigheter, sivile rettigheter og «black rights»- bevegelser hvor det var hovedsakelig fokus på de «undertrykte» som blant annet bestod av kvinner, homofile og arbeiderklassen. I tillegg til rødstrømpene ble det etter hvert flere feministgrupper, blant annet sosialist/Marxist feminister og liberale feminister. Førstnevnte kritiserte den doble arbeidsbelastningen mellom jobben de gjør innenfor og utenfor hjemmet og ønsket lik lønn som menn for samme typen arbeid. De liberale feministene var opptatt av sexisme hvor de kritiserte kjønnsmonstret i samfunnet. Eksempelvis kritiserte de hvordan gutter og jenter blir behandlet forskjellig fra foreldre. Forskjellene mellom feministgruppene var at liberale og sosialistiske feminister jobbet for å påvirke og få innflytelse i de ulike institusjonene i samfunnet, mens radikale feminister var kritiske til institusjonene ettersom de anså institusjonene som patriarkalske og drevet av profitt (Kroløkke & Sørensen, 2006, s. 7-15).

Den tredje bølgen av feminister vokste opp med de privilegiene som feministene fra den første og andre bølgen arbeidet for. Den nye bølgen startet på 90-tallet frem til i dag. I Europa ble feministene i den tredje bølgen kalt «Ny Feminisme», mens i USA er det mer kjent som «grrl feminisme». Det som karakteriserer de nye feministene er at aktivismen foregår både i lokale omgivelser men også nasjonalt og internasjonalt hvor fokuset er på vold mot kvinner, skjønnhetsoperasjoner og menneskehandel. I tillegg til dette har det også oppstått en annen gruppe med feminister, som er queer og transkjønnede feminister som mente at individer skulle definere sitt eget kjønn ettersom de finner passende uten innblanding fra kulturelle institusjoner og medisinske virksomheter. Den tredje bølgen feminister startet opp med en mer performativ vending hvor kvinner startet opp punk-band som kun bestod av kvinner. Aktivismen kunne foregå på innspillinger og nyere informasjons teknologi. (Kroløkke & Sørensen, 2006, s. 15-21)

Det feministiske perspektivet har også forskjellige tilnærminger som kan gjøre det utfordrende å komme med en klar definisjon, ettersom de ulike tilnærmingene har forskjellige fokus og synspunkt (Hadley, 2006). Rolvsjord (2017) skriver derimot at feminisme kan beskrives som en politisk orientering der man arbeider for demokrati og likeverd og motarbeider undertrykkelse.

Ressursorientert tilnærming

Den ressursorienterte tilnærmingen er kanskje mest anvendt innenfor psykisk helse, men jeg vil likevel knytte dette opp mot musikkterapi i kriminalomsorgen.

Noen av de teoretiske perspektivene som danner grunnlaget for en ressursorientert tilnærming er blant annet empowerment og feminisme (Rolvjord, 2008) (Rolvjord, 2010). Av den grunn vil ressursorientert musikkterapi bli hovedteorien som blir brukt til denne oppgaven.

Den ressursorienterte tilnærmingen kan anses som en motstand til tenkningen om at musikkterapeuten gjennom sine intervensjoner og teknikker kan fungere på det som forårsaker en sykdom. Det å styrke en person sine styrker og ressurser er derfor en viktig del av den ressursorienterte tilnærmingen (Rolvjord, 2008, s.125).

Det som menes med begrepet ressurser ifølge Rolvsjord (2008) er at det omfatter klientenes musikalske ressurser som eksempelvis klientens ferdigheter på instrumenter, at de har tilgang på instrument og deres musikalske kompetanse. Ressurs begrepet skal derimot ikke begrenses til de musikalske sidene. Gjennom en ressursorientert tilnærming kan det å fokusere på klientens ressurser gjennom å engasjere klienten til å bruke sine musikalske ferdigheter. Ressurser kan også handle om å styrke sine sterke sider. Dette kan ha en sammenheng med ulike måter og evner til å forebygge sykdom og problemer men også måter å mestre motgang og sykdom (Rolvjord, 2008, s. 126).

Det som også ligger til grunn for begrepet ressurs er at det også innebærer hva klienten har tilgang til og ikke bare hva klienten har. Dette betyr at ressurser også kan være personlige egenskaper, ferdigheter og hva klienten har tilgang til via sitt sosiale nettverk, samfunn og kultur (Rolvjord, 2008, s. 126)

Den ressursorienterte tilnærmingen kan også relateres til positiv psykologi (Rolvjord, 2010), hvor studier på positiv psykologi ikke kun ser på svakheter, skader og patologi men også på styrker (Seligman & Csikszentmihalyi, 2000). På det subjektive nivået handler positiv psykologi om velvære og tilfredshet fra fortiden, optimisme og håp for fremtiden og flyt og glede i nåtiden. På et individuelt nivå kan positiv psykologi blant handle om talent, originalitet og visdom. (Seligman & Csikszentmihalyi, 2000, s. 5).

Seligman og Csikszentmihalyi (2000) skiller også mellom det som oppleves som tilfredstillende (pleasurable) og det som oppleves som underholdende eller å ha en hyggelig

opplevelse (enjoyable). Det som oppleves som tilfredstillende er knyttet til homeostase hvor man tilfredstiller kroppslig komfort, sult og søvn. Med en hyggelig opplevelse strekker en seg forbi det en var og bryter gjennom grensene til homeostasen hvor man engasjerer seg i forskjellige aktiviteter, eksempelvis en musikalsk fremføring. En hyggelig opplevelse fører til langvarig glede og en personlig vekst.

Det å bruke sine sterke sider og oppleve at man mestrer noe kan være en viktig kilde til glede noe vi kan oppleve gjennom å spille musikk. Å oppleve positive følelser kan gjøre oss i bedre stand til å se flere handlemuligheter (Rolvjord, 2008 s. 127).

Rolvjord (2008) skriver videre at de positive følelsene som vi får gjennom musikalsk samhandling kan være med på å motivere og gjøre oss i stand til å delta. Det gjør oss også bedre rustet til å gjøre de tingene vi har lyst til å gjøre i livet noe som også er en viktig del av empowerment.

En ressursorientert tilnærming har større fokus på et samarbeid mellom en terapeut og en klient i stedet for at det er terapeuten som bruker intervensjoner og teknikker til å hjelpe klienten. Denne tilnærmingen tar dermed avstand fra tanken om at terapeuten har en ekspertrolle. Det betyr derimot ikke at terapeuten blir overflødig, men at det er et gjensidig samarbeid mellom partene. Samarbeidet mellom terapeut og klient bygger også på likeverd der man aksepterer hverandres ulikheter. At terapeuten har et samarbeid med en klient kan innebære at de sammen avgjør hvordan musikken skal brukes, hva det skal brukes til og hvordan de skal jobbe sammen (Rolvjord 2008, s. 130).

Rolvjord (2010) har nevnt fire punkter som karakteriserer den ressursorienterte tilnærmingen i musikkterapi. Disse involverer at en 1) fostrer potensialer, styrker og ressurser, 2) fokuserer på et samarbeid med klienten 3) at man ser individet gjennom sin kontekst og 4) at musikken blir sett på som en ressurs.

Videre skriver Rolvsjord (2008) om fire kategorier som inneholder ulike prinsipper som kjennetegner en ressursorientert tilnærming. Disse prinsippene er ikke nødvendigvis en manual man bruker i denne tilnærmingen men heller for å konkretisere de fire punktene som er blitt nevnt i forrige avsnitt (Rolvjord, 2008, s. 134) (Rolvjord, 2010, s. 74). Det er heller ikke slik at alle prinsippene skal brukes på alle timene da noen prinsipper kan vektlegges i noen perioder av terapien enn andre. Det avhenger også på hvordan klienten er på en

musikkterapi time, hvor klienten kanskje kan være mer opptatt av sine problemer hvor terapeuten gjerne ikke ville fokusere på klientens styrker på det tidspunktet. For å bruke disse prinsippene på best mulig måte avhenger at terapeuten har erfaring og gode vurderingsevner. (Rolvjord, 2008, s. 134)

Den første kategorien som Rolvsjord (2008) nevner inneholder essensielle og unike prinsipper. Dette innebærer at terapeuten skal fokusere på klientens ressurser, samarbeide med klienten, fostre positive følelser, engasjere seg emosjonelt til musikken og anerkjenne den musikalske identiteten til klienten samt klientens kompetanse.

I den andre kategorien hvor man finner essensielle prinsipper men som ikke er unike for den ressursorienterte tilnærmingen skal terapeuten ha samarbeid om terapiens varighet og avslutning, inntone seg til de musikalske uttrykkene til klienten, ha samtale om musikk og samspillet, være empatisk i lytting og samhandling og engasjere klienten i musikalske samhandlinger (Rolvjord, 2008, s. 133).

Kategorien om prinsipper som er akseptable men ikke nødvendige kan terapeuten bruke musikken som et primært mål i terapi, gi opplæring på instrument, reflektere både musikalsk og verbalt om problemer, dele erfaringer og fremføre musikk utenfor terapien.

Til slutt følger kategorien om de ikke akseptable prinsippene som er å fokusere sterkt på sykdom, unngå de negative følelsene og problemene som dukker opp i timen, overse klientens ressurser og lede timene og terapien på en autoritær måte (Rolvjord, 2008, s. 133).

Resultat

I analysen min kom jeg frem til to hovedtema som hver inneholder tre under-tema. Disse temaene er basert på mønstre som går igjen gjennom alle intervjuene. Det første hovedtemaet har fått tittel Kvinnens Soningsforhold hvor undertemaene er; Hverdagslivet, Forskjellsbehandling og Relasjon til mannlige innsatte.

Det andre hovedtemaet har fått tittel Musikkens betydning, hvor undertemaene er Ressurser, Motivasjon og Høydepunkt.

Grunnet anonymisering skriver jeg ikke navn på respondentene. De blir heretter kalt Informant 1, Informant 2, informant 3 og Informant 4.

Kvinnens soningsforhold

De kvinnelige innsatte forteller litt om soningsforholdene i fengselet. Her forteller de om hvilke aktiviteter de har og hva som skjer i hverdagen. De forteller også om relasjonen de har til mannlige innsatte hvor de har kontakt gjennom skoletilbud, matfag og kirke. Kvinnene snakker også om at de opplever at de ikke får samme tilbud og privilegier som mannlige innsatte noe som gjør at de blir forskjellsbehandlet.

Hverdagslivet

De kvinnelige innsatte beskriver hvordan de har det i hverdagen og hvilke aktiviteter de har. Innsatt 1 beskriver hvordan hverdagen var i begynnelsen og hvordan det har utviklet seg til nå. Hun beskriver først hvor tøft det var i begynnelsen.

Informant 1:

Ja, jeg husker, i det første halvåret, de første seks måneder, da jeg kom så var det veldig vanskelig. Fordi alt er nytt. Også ja. Men.. Heldigvis så kom det seg. Det kom.. det kom bedre over på hverdagen. Jeg begynte på skole. Og så blir jeg sånn full sysselsatt.

Hun beskriver videre hvorfor det var vanskelig i begynnelsen.

Informant 1:

Først og fremst, man mister jo den friheten. Og i begynnelsen så var jeg også isolert, så jeg fikk ikke snakke med familien min, så det var den vanskeligste tiden. Også masse regler, som du må følge. Også har du ikke noe privatliv sant. Alt må gå gjennom kontroll. Noe sånn. Savner familie. Veldig lite kontakt med venninner og familie.

Videre forteller hun kort om hvilke aktiviteter hun har nå.

Informant 1:

Per i dag så går jeg som lærling for å bli institusjonskokk. Så jeg blir utdannet institusjonskokk neste år. Også ja.. Og i tillegg så har vi trening ...

Informant 2 forteller om en mer travel hverdag

Informant 2: Ja, det er bare, det er litt travelt. Jeg jobber på kjøkkenet. Og, det er noen andre aktiviteter som musikk eller noen andre skole aktiviteter. .. Og hvis det er trening, så går vi og trener. Vi har litt shopping her, butikk hver onsdag. Vi går og kjøper ting, hva enn vi har lyst på. Og vi går til biblioteket også på tirsdager. Så det er litt travelt.

Informant 3 beskriver dermed en litt annen hverdag som er mindre travel. Hun gir en kort beskrivelse om hennes hverdag.

Informant 3: Kjedelig. Men jeg har fått mye skole da så då det går greit. Men helgen er veldig kjedelig.

Hun beskriver at det ikke skjer noen ting i helgene, men at hun i likhet med de andre har gym. Hun sammenligner videre forskjellene ved å sone i fengsel og å bo på en institusjon hvor det er strengere regler i fengselet.

Informant 3: Ja, på institusjonen, men her får du ikke så mye ut og du blir låst inn på cella og.. Det er det som er kjipt med hele dritten. Og så kan ikke du ringe hjem så lenge. Bare rundt tjue minutter per uke. Det er ganske lite.

Informant 3 og 4 nevner i tillegg også kirke som en aktivitet de har.

Kontakten med mannlige innsatte

Flere av de kvinnelige innsatte forteller også om hvordan relasjonen deres er med menn og hva de tenker rundt dette. Selv om kvinnene gjerne har en egen avdeling som de holder til møtes de mannlige og kvinnelige innsatte gjennom skolen og gjennom kirken. Relasjonen de har til dem og hvordan de oppfatter det varierte litt mellom kvinnene, hvor noen mente det var greit mens andre følte det ble litt problematisk.

Informant 2 uttrykker at hun ikke har noe imot å sone i sammen fengsel som menn og forteller at det føles som en slags rehabilitering, og at det føles som om hun er litt på utsiden:

Informant 2: For meg, jeg har ikke noe problem vet du. Å være i fengsel hvor det er menn, jeg tror for meg det er noe som er bra, liksom, eh.. det for deg til å føle som at du er litt på utsiden, fordi du går på jobb med guttene, du vet, liksom få seg en latter og vitse og trening.. jeg mener ikke som å trene sammen, de som går på skole vi går på skole sammen [...] det er en slags lite rehabilitering du vet, du er med guttene du føler at du er litt på utsiden

Informant 2 beskriver videre hvordan det var i begynnelsen når hun kom til fengselet hvor det var mannlige innsatte og hva hun mente om dette. Hun opplevde det som noe positivt.

Informant 2: Det er ikke som en nonne *ler* Jeg husker da jeg kom fra det andre fengselet etter å ha vært der en stund, jeg kom hit og alle guttene bare stirret, du vet, siden det er få kvinner liksom.. fortsetter å stirre.. og jeg måtte snu ansiktet mitt som en nonne, jeg ville ikke se på guttene, men etterpå så «hva er i veien med meg» *ler* [...] så jeg fikk blick og stirring, så jeg bare ser vekk liksom.. mm.. jeg vil ikke ha øyekontakt. Men nå er de alle vennene mine «heei hvordan har du det, wazzup, går det bra?» ja, så det er veldig bra, det er bra, det er bra.

Informant 3 mente at det går bra men at hun har opplevd at mannlige innsatte har klådd på henne og at mennene kan være litt intens.

Informant 3: Det går nå greit da, så lenge dem.. det.. jeg har jo blitt tatt på puppene og sånn en gang men..

Hun forteller videre at det kan bli litt mye

Informant 3: Det blir litt mye ja.. Guttene er veldig sånn intens av og til.

Informant 4 forteller at kvinnelige innsatte og mannlige innsatte har kontakt med hverandre gjennom kirken, skolen og når de tar matfag, men at det er strenge rutiner i forhold til hvor mye kontakt de kan ha.

Informant 4: [...] *vi får nå lov å gå på kapellen ilag men gir du en klem til en gutt får du rapport. Ja.. så det er.. vi går til kapellen ilaget sant, det er jo naturlig at man enkelte gir en klem da. Man litt sånn savner litt nærhet og. [...]*

Hun forteller også mer om konsekvensene man kan få.

Informant 4: [...] *men det er ikke noe sånn at vi kan være venner. Det går en grense liksom. Blir du bedre kjent så blir du tatt fra skolen. Da mister du plassen din på grunn av at det er litt for nært eller du kan liksom.. ja.. jeg vet ikke.. vi sitter litt foran lærerne.. veta fan.. nokken masserer deg litt så er det bare «du.. *knips* så mister du plassen din sier de til meg.*

Men kontakten mellom hun og en mannlig innsatt medfører også at hun blir sett på som damen hans, noe hun synes er ekkelt.

Informant 4: [...] *Det slet jeg med en gang, «hvor er dama di?»» Jeg bare hæ, ka faen, Da var jeg sånn, da måtte jeg si ifra fort *plystre* hei hallo. Jeg er ikke dama bare fordi jeg klemte han to ganger så bare for at vi prater mitt eget språk. Så ble det liksom.. plutselig tilhører jeg han. Så ja.. da var veldig, det var ekkelt. [...] Det var ekkelt. Så plutselig er det ingen gutter som snakker til meg på en måte.. *ler*.. ja, det ble nesten sånn da.*

Hun forteller etterpå

Informant 4: [...] *Men bare at vi prater så ofte liksom hver gang vi er i kapellen så prater vi ofte. Vi gikk til kapellen ilag og sånn, uten at jeg prater så mye med noen andre, så plutselig var jeg hans.*

Forskjellsbehandling

De kvinnelige innsatte forteller også om forskjellene de opplever mellom dem og mannlige innsatte. Samtlige hadde opplevd forskjellsbehandling i varierende grad og hadde tanker og meninger om hva de synes om dette.

Informant 1 skriver om at kvinnelige innsatte er en minoritetsgruppe og at de kan på en måte bli glemte. Hun forteller også at de ikke får like mange tilbud som de mannlige innsatte.

Informant 1: *Ja det er jo det at det liksom er vi er den generelt i fengsel så vi er den minoritet minoritet i gruppe. Så er det alltid sånn at de som er minoritet de blir liksom glemte. Sant, så vi får ikke så mye tilbud som samme med guttene. Det er ikke så mye som jentene kan velge. Både på skoletilbud og spesielt jobbtilbud.*

Hun beskriver også andre forskjeller mellom deres soningsforhold og de mannlige innsatte sin, og hvordan de har andre aktiviteter og at de er mer utelåst enn kvinnelige innsatte.

Informant 1: *[...] For eksempel det er jo en avdeling for menn her som for eksempel de går på tur hver uke. Sant. Sånn gruppetur, for eksempel fisketur, fjelltur. [...] Kun menn. Og det er ingen for hentene. Også på denne avdeling også for menn så er de en mye mer utelåst enn oss. Så vi er mye mer innelåst.*

Hun mener videre at kvinnelige innsatte kan bli bedre motivert dersom de hadde fått samme tilbud og muligheter som mannlige innsatte.

Informant 1: *Ja, liksom mye mer tilbud aktivitet for jentene for å motivere oss, sant. For det er jo noen som for eksempel ikke bryr seg, jaja, jeg kan jo ruse meg vi går jo ikke på tur heller liksom. Sant. Så, men på den andre avdelingen (avdeling for menn), så må jo de være rein for ellers mister de denne muligheten å være med på denne turen for eksempel. Men for jentene så er nesten ingen... ingenting.*

Informant 2 opplever også at det er forskjeller mellom kvinner og menn sitt soningsforhold.

Informant 2: *Jeg tror menn får mer enn oss kvinner. Og det er ikke veldig rettferdig, du vet. Det er ikke så bra, som nå så flytter vi til menn sin avdeling dog det er ikke alle seksjoner som har kjøleskap der men de er komfortabel her. Og den andre avdelingen der nede er (navn på avdeling), herregud, de har alt. Så for oss kvinner er det litt vanskelig vet du, ja.. vi får ikke mer privilegier we har ikke like privilegier som guttene, vet du.*

Hun utdyper mer og eksemplifiserer med at mennene får lov til å gå ut mens kvinnene er har gym, mens kvinnene blir låst inne når menn har gym.

Informant 2: *Når guttene er ute, som i trening, blir vi låst inne. Blir låst inne du vet, vi kan ikke, ikke som inne på cellen [...] de låser alle dørene som for de som røyker, så kan ikke de gå ut for å røyke, eller om du bare vil ha litt frisk luft om sommeren.. du kan ikke få det fordi guttene har gym, men når vi har gym så er det ikke det samme, guttene er ute.*

I likhet med informant 1 så nevner hun også fjellturer.

Informant 2: *[...] går på fjellet, hva enn de vil ha, så får de det, jeg mener de er veldig privilegert, så for oss damer nei, det er ikke det samme.*

Hun forteller også hva hun synes om forskjellsbehandlingen.

Informant 2: *Ååh.. veldig dårlig.. føler meg veldig veldig dårlig. Fordi når du er et sted sammen med mennesker, og omstendighetene er ganske annerledes du vet... så det får deg til å liksom føle hva er det som skjer? Vi er mennesker også du vet. Menn burde ikke liksom, få det overtaket, vi er alle i fengsel, vi har alle begått kriminalitet du vet. Ingen er bedre enn noen andre, så ikke si sånn at menn skal få dette og kvinner skal få dette.. mindre. Det er altfor dårlig du vet.. mhm.. så det er en av de tingene jeg ikke liker.*

Informant 3 beskriver også at kvinners soningsforhold er dårlig på grunn av at kvinner ikke har åpen soning, men at menn har den muligheten.

Informant 3: *Dårlig fordi vi har ingen sånn at det kan være åpen soning her. [...] Det er mer prioritert guttene. [...] Dem har lyst lufting før oss når det er sol ute. Dem har en fengsel utenfor her som er litt mere åpent.*

Senere i intervjuet bringer hun forskjellsbehandlingen på banen igjen.

Informant 3: *Det er ikke kvinnfolk dem tenker på i fengselet her. Det er mest gutter.. føler jeg da. [...] Nei, alle sammen sier at dem er mest prioritert, og dem har åpen soning, og dem har.. dem har mye mer enn vi da.*

Hun hadde også meninger om forskjellsbehandlingen, men at det er bra at kvinnelige innsatte får musikk.

Informant 3: *Jeg synes det er dårlig gjort... egentlig. At kvinnfolk skulle blitt mer prioritert dem og. Og det er bra at jentene får i hvert fall ha musikk... synes jeg.*

Informant 4 opplyser om at hun ikke har så mye innsikt i hvorvidt det er forskjellsbehandling, da kvinner og menn er adskilt, men at mennene får lov til å være ute litt lengre.

Informant 4: *Altså guttene har sikkert mer tilbud eller.. det vet ikke jeg, jeg skal ikke si noe. Men de får i hvert fall lov til å være ute litt lenger også [...] Nei, det vet jeg ikke noe om, for vi er så adskilt at det har jeg ikke mulighet til å på en måte finne ut eller se noe.*

Hun har dog nevnt at de har mindre lufting enn hva hun mener kvinner har krav på.

Informant 4: *Vi egentlig... egentlig så har jeg lest at, eller mine venner har sagt til meg at jeg har krav på en time lufting hver dag, og det har vi ikke.*

Hun beskriver videre hva slags type lufting de får.

Informant 4: *[...] vi kan jo ta seg en røyk her men da må liksom vekten stå med oss men det er jo bare to minutt og så inn igjen. [...] Nei. Det er fra torsdag til.. torsdag så har vi en time også fredag.. nei altså fra torsdag, fredag, lørdag og søndag, da har vi trening. Mandag, tirsdag.. onsdag det er ingenting. Da er vi bare innelåst egentlig også ja..*

Musikkens betydning

De kvinnelige innsatte har også snakket om musikktilbudet de får ved fengselet. Jeg har her funnet tre temaer som går igjen. Det første undertema jeg vil skrive om er utvikling av ferdigheter og ressurser hvor navnet på temaet er ressurser. Deretter skriver jeg om undertemaet høydepunkt og hvor kvinnelige innsatte forteller om hvor positivt de synes med å ha et musikktilbud i fengselet. Til slutt vil jeg skrive om undertemaet motivasjon hvor kvinnene forteller om at de ønsker å fortsette med musikken både under soningen og etter at de er løslatt.

Ressurser

Kvinnene har også snakket en del om musikktilbudet og hva de har fått til. Under intervjuet med innsatt 1 snakket vi om en fremføring hun var med på.

Informant 1: Jeg var veldig nervøs [...] Jeg har aldri spilt instrument. Liksom opptredd foran mange folk. Så det var min første gang. Så jeg var veldig nervøs før konserten. Men etterpå så, det var liksom lettelse også å bli ferdig. Også men, jeg fikk høre fra andre at det «åå det var så bra». Du ser at alle har det så gøy, og alle smilte og ja. Fikk bare med meg den opplevelsen av musikk. Jeg synes det var liksom worth to pay off.

Hun forteller også om hvordan det opplevdes å få ros.

Informant 1: Det var noe annet. Jeg er ikke vant til å få høre sånne mange positive tilbakemeldinger. Så det var noe annet. Av og tilså vet jeg ikke hvordan gi en tilbakemelding, så jeg bare sier okay, takk. Det er vanskelig for meg å finne nor ord, fordi at det jeg synes bare at jeg ikke er vant.. ikke sånn at jeg ikke setter pris fordi at det gjør jeg.. Gud, veldig mye. Det er sikkert nervøsitet og første gang. Men det var kjempegøy.

Informant 2 beskriver også hva hun har fått ut av musikktime.

Informant 2: Det har gitt meg litt sound mind du vet, og, det har liksom, før visste jeg ikke hvordan spille trommer ja, så jeg fikk lære hvordan spille trommer du vet. Og en slags skryting, litt som å ikke være sjenert du vet, oppmuntring, få deg til å bli vågal, ja, glad og.. det er interessant, det er fint.

Jeg spurte om hun mente at det fikk henne til å komme litt ut av skallet hvor hun svarte:

Informant 2: *Ja, ja, nøyaktig, ja, ja, ja, det er vågalheten jeg snakker om.*

Vi snakket også om en fremføring hvor hun fortalte om hvordan hun følte under og etter en konsert hun hadde.

Informant 2: *Under konserten? Ja, jeg var vågal, det var bra, det var fantastisk. Når jeg hørte at folk jublet og klappet, og se ansiktene av de fleste gutta så det var veldig bra. Jeg var vågal, det var bra.*

Etter konserten forteller hun videre at hun var stolt.

Informant 2: *åh, stolt, fantastisk. Det føltes så godt. [...] Ja.. så alle.. «herregud dere var fantast..» det var så bra, veldig veldig bra. Til og med ansatte, betjentene, når de kom til kjøkkenet hvor jeg jobber, «ååh (låt-tittel på selvskreven låt), herregud, hvordan klarte dere å komme på dette?» Det var fantastisk det var veldig bra [...]*

Informant 3 forteller litt om det hun arbeider med i musikktime.

Informant 3: *Jeg har skrevet rap, så jeg rapper litte grann. Også piano, trommer. Har det artig.*

Senere i intervjuet forteller hun litt om musikken hun lager.

Informant 3: *Ja, jeg liker rap. Jeg hører på en som heter hopsin. Ja.. jeg liker rap da, jeg hører mye på rap. Så har jeg laget en sånn.. *begynner å rappe* Sitter her i (navn på fengsel) fengsel, det er no jævlig med hjemmelengsel.*

Når jeg spør om det handler om hvordan det er å være i fengsel bekrefter hun.

Informant: *Ja, og hvorfor jeg har havnet her inne og sånn.*

Informant 4 forteller at hun spiller trommer i time.

Informant 4: *Jeg har i hvert fall litt ut av rytme, lært meg å spille litt trommer.*

Hun beskriver videre hvordan hun øver på trommer utenfor musikktime.

Informant 4: [...] Så jeg fikk jo litt av det, jeg fikk en liten tromme for å øve meg med.. men det var ingenting, det var ikke noe lyd var ikke noe sånt, men jeg måtte få den derre 1-2-3, også, så det var jo litt det, jeg fikk nå lære meg litt trommer, i hvertfall basic da.

Hun forteller også hva hun synes er kjekt med å spille trommer og forteller hvordan hun lever seg inn i musikken når hun spiller trommer.

Informant 4: *Spille trommer, vet ikke rytme, bråk, musikk. Altså ja.. Man får en sang som man må spille rytmen, altså jeg bruker alltid å lukke øynene så bare begynner jeg å spille liksom [...]*

Videre snakker hun om at hun er imponert over innlevelsen og at hun får dette til.

Informant 4: [...] *det tror jeg er mest imponerende, så blir jeg imponert over meg selv for at jeg får det til. Sånn at det jeg faktisk gjør det men så lukker jeg øynene så er det så mye lettere så går det av seg selv.*

Motivasjon

Kvinnene viser også at de er motivert for å spille mer, lære seg nye instrumenter og bruke musikken videre.

Informant 1 beskriver at hun har lyst til å fortsette med musikken etter løslatelsen.

Informant 1: *Jeg vil veldig gjerne fortsette med musikk. Så jeg vil kanskje går rett på et studio også. Også, men jeg har også veldig lyst til å skrive egen låt, begynne å skrive egen låt. Også vil jeg lære noen andre instrumenter, så det vil jeg veldig gjerne og. Men jeg vil kanskje hvis ja.. jeg vil liksom dele det med noen andre også. Spesielt for.. ja..*

Hun beskriver videre hva hun mener med å dele det med andre.

Informant 1: *Fordi at det er, min mening at det er noen andre som har vanskelig å uttrykke deres mening, følelser sant, på det vanlige språk. Men jeg synes at du kan gjøre det gjennom musikken, uten å bli liksom fordom, fordommer liksom, bli judged. Så ja.. det er det jeg vil også ta med meg når jeg kommer ut. Og dele med noen andre min erfaring eller opplevelse, eller ja, eller hvordan musikken har hjulpet meg veldig mye.*

Informant 2 forteller også om sine planer videre og hvordan hun tenker å bruke musikken.

Informant 2: [...] *Og liksom, jeg tenker å lære mer som å spille gitar og spille alt det, du vet, musikalske instrumenter, ved siden av trommene har jeg lyst å spille piano, kanskje ikke like bra som dere, men så..* [...] *Planlegger jeg å liksom, jeg tenker på å forbedre mer, så hvis jeg går ut, hvem vet, man kan aldri si uansett hva alderen min er men jeg håper fremdeles noe kan skje du vet. Om ikke annet kan jeg synge til mine barn eller venner og familie.*

Til tross for at jeg ikke har stilt spørsmål som angikk min egen praksisperiode ved fengselet har samtlige av de innsatte valgt å kommentere praksisen min. Når det gjelder motivasjon har informant 2 uttrykt et ønske om at meg selv, eller en ny praksisstudent kan komme tilbake til fengselet slik at de kan fortsette å ha musikk i fengselet.

Informant 2: [...] *Jeg ønsker å ha noen igjen som deg som kan komme og veilede oss. Kanskje du den samme personen kan komme.. hvem vet.. ja kanskje [...]*

Informant 4 har også lyst til å ha flere musikktimer inne i fengselet og lyst til å lære seg å synge.

Informant 4: [...] *musikk det savner jeg, å fy faen. Så jeg skulle ønske at det var litt mer av tilbudet [...]* kanskje jeg kan lære meg å synge. *Det hadde vært kjekt å prøve. Jeg har alltid danset og brukt kroppen, men aldri stemme. [...]*

Selv om hun ønsker flere musikktimer reflekterer hun rundt hvorfor det kan bli vanskelig å få til.

Informant 4: *Altså dere som lærere, som musikk lærere sant. Det er ikke alltid dere kan bruke to-tre timer etter middagen og sånn. Eller to ganger i uken.*

Likevel ønsker hun at øktene kunne vært litt lengre.

Informant 4: *Så det.. skulle ønske det var litt mer musikk timer. I hvert fall på den derre tida som vi er ferdig med skolen at vi faktisk liksom ha.. lage en band liksom en gang i uken to-tre-fire timer så vi bare kan øve øve øve eller spille eller whatever eller hva vi vil liksom.*

Hun sier også litt om hva hun kunne tenkt seg å gjøre med musikk når hun blir løslatt.

Informant 4: *Om jeg hadde lært meg å spille trommer, så hadde jeg søkt meg på et jenteband, kanskje, hvorfor ikke. Og brukt det som utfordring, bare for å få spilt hvert fall litt. Er nå noe*

jeg har lyst å.. jeg har nå hørt at fengselet utenfor det har nå sånn jenteband som kanskje kan starte i [...] prøvd meg der.

Informant 3 har ikke kommet med noen spesielle uttalelser som kan indikere en motivasjon for å fortsette med musikk etter løslatelsen, men har bekreftet at hun lager rap utenom musikktime.

Informant 3: *Jeg lager nå rap da. Jeg vil jo si det er musikalsk da.*

Til tross for at en del av de kvinnelige innsatte har lyst til å fortsette med musikk så har mange ikke hørt om musikkterapi tilbudet som kriminalomsorgen har.

Informant 1 mener at hun vet veldig lite, og prøvde å fortelle om det lille hun visste.

Informant 1: *Jeg vet veldig lite [...] Vel gjennom dere, gjennom deg sant, så at det for eksempel denne prosjekten der vi har holdt på i flere måneder. Egentlig så er det bare de.. det er bare det jeg vet. Ikke noe mer.*

Informant 2 visste heller ikke så veldig mye om tilbudet.

Informant 2: *Ahh.. ja bortsett fra dette og hva vi gjør så jeg kan ikke egentlig.. I jeg tror ikke det er noe annet noen andre som jeg vet bortsett fra dette. Ja, noen ganger kommer noen mennesker fra utsiden.. for å liksom høre på oss og spille, ja.. så.. det er alt, det er alt.*

Informant 3 hadde hørt om tilbudet men ikke fra fengselet hun sonet i på daværende tidspunkt.

Informant 3: *At du kan komme og spille med utenfor fengselet? [...] Nei, ikke herifra.*

Informant 4 antydte at hun ikke visste noen ting om tilbudet og fortalte at hun ikke visste noen ting, men lurte på om det finnes et tilbud til henne.

Høydepunkt

Mange av kvinnene har uttalt at musikktime er noe de ser frem til mens de soner i fengsel.

Informant 1 sier at det å ha musikk i fengselet er genialt og at hun glemmer at hun er i fengsel.

Informant 1: *Jeg synes det er genialt, jeg synes at det er bare veldig bra, og veldig flott. For å være med på dette musikkrommet og spille musikk så er det liksom et sted hvor du kan liksom glemme for et øyeblikk at du ikke er i fengsel på en måte.*

Hun beskriver også hva som gjør musikk er annerledes enn rutinene og andre aktiviteter de har i fengselet.

Informant 1: *For å være i musikk så er det liksom en annen ting. Sant, fordi at her i fengsel gjør du de samme tingene hele tiden sant. Stå opp klokken åtte, gå på jobb sant, også gå på celle, sant så, neste de samme rutiner samme ting. Så det er jo samme på jobb sant, så lage mat og alt sånt. Men på musikk føler jeg at det er en annen verden, fordi at der kan du gjøre... for eksempel jeg spiller jo bass sant også kanskje neste gang jeg spiller trommer, og kanskje neste gang jeg synger. Så det er liksom litt av alt. Litt forskjellige ting.*

Når vi går mot avrundning av intervjuet ønsker hun å takke for at jeg har vært med dem i løpet av praksisperioden min hvor hun blant annet sier at det var en god opplevelse.

Informant 1: *[...] dette var en sånn god opplevelse. For å ha inni fengselet. [...] Jeg har alltid gledet meg hver tirsdag, selv om jeg liksom er trøtt fra jobben. Men når det gjelder musikk så, jeg kan jo liksom sette av andre ting.*

Informant 2 beskriver hvor mye hun liker musikk og at det gjør en glad hvor man glemmer sine lidelser.

Informant 2: *Ahh det er veldig interessant, det er så bra du vet. Egentlig alle, som meg, jeg tror jeg elsker musikk det er en av mine favoritt ting du vet. Selv uten å ha dette kurset, så elsker jeg å synge. Og nå, i tillegg til denne seksjonen, disse musikktime vi har, det er så interessant du vet. [...] musikk er noe som får en til å bli glad, glemme sine lidelser [...]*

Hun mener også at terapien er det beste som kan skje med innsatte.

Informant 2: *Det er det beste som kan skje med innsatte, ja.. denne terapien *kysser fingertuppene* er det beste.*

Hun synes også at konserten hun fremførte på var et høydepunkt av hennes tid i fengselet.

Informant 2: *Frem til i dag snakker folk fremdeles om konserten. Det er så bra, det var virkelig.. det var høydepunktet av å være i fengselet. *ler* Det var den beste delen.*

Informant 4 uttrykker at musikktimeene har gitt hun veldig lite fordi hun ikke har spilt så mye, men når hun først har disse timeene så gir de henne veldig mye glede.

Informant 4: *Det er veldig lite, for jeg har ikke spilt så mye. Men da når det skjer, da er det mye glede. Det er mye glede. Det er glede. Det gir meg veldig mye glede.*

Hun legger til:

Informant 4: *Gleder meg til hver gang det er musikk da. Det er sånn.. ååh nå er jeg klar for musikk selv om jeg er på kjøkkenet og lager mat så bare.. ååh.. musikk, hadet! Da er jeg klar.*

Utover dette legger hun også til at hun vet at jentene gleder seg til musikktimeene, men at det var synd at jeg var ferdig med praksis.

Informant 4: *Men jeg vet at jentene gleder seg veldig til musikk da, så waah.. [...] så nesten veldig synd at jeg fikk vite at det er siste gangen din.*

Informant 3 synes det er fint at det finnes lærere og musikk lærere som kommer for å gjøre med de innsatte, for ellers ville hun bare ha vært låst inn på en celle.

Informant 3: *det er veldig kjekt at det er lærere og musikk lærere og som kommer for å gjøre noe med oss. Så vi har noe å finne på. Det setter mange veldig stor pris på. Hvis ikke hadde jeg blitt innelåst på en celle hele dagen.*

Diskusjon

I dette kapitlet vil jeg først ha en generell refleksjon hvor jeg tolker resultatene og trekke temaene sammen i en rød tråd. Deretter vil jeg diskutere funnene opp mot teoriene jeg valgte for oppgaven.

Generell diskusjon rundt resultatene

Her vil jeg beskrive mine egne refleksjoner og tanker rundt funnene, hvordan jeg tolker disse samt trekke trådene rundt temaene som kom frem under analysen. I tillegg vil jeg diskutere mine forskningsmetoder.

Resultatene som er forekommet av intervjuene med mine informanter gir et bilde på at det er tøft å være kvinne i fengsel. Dette kan ha flere årsaker. For det første så mister man den friheten man hadde før man starter soningen. Kvinnene er også i tillegg bundet av rutiner og regler som fengselet innehar. Resultatene indikerer også at det kan være ganske begrensede tilbud til kvinnelige innsatte under soning. Dette inntrykket kommer av at kvinnelige innsatte har nevnt de samme aktivitetene som stort sett består av skole, matfag, gymtimer, kirke og ikke minst musikk. Et spørsmål jeg stiller meg er om det finnes andre aktiviteter i tillegg til disse, noe som kanskje kunne besvares dersom jeg hadde flere informanter. Det kunne kanskje vært aktuelt å intervju ansatte fra fengselet for å høre om deres erfaringer og opplevelse rundt kvinners soningsforhold.

En annen årsak til at det kan være tøft å være kvinne i fengsel er også forskjellsbehandlingen som kvinnene gir uttrykk for. Her har det i hovedsak vært snakk om at mannlige innsatte er mer utelåst enn kvinnelige innsatte. I tillegg gis det uttrykk for at mannlige innsatte har flere tilbud enn kvinner som eksempelvis å gå på fjellturer og gruppeturer noe som kvinnene ikke får tilbud om. Dessuten er det også en risiko for trakassering som i noen tilfeller kanskje ikke blir fanget opp av betjenter der og da. Amundsen (2006) skriver i forbindelse med sin forskning at 42 % av hennes informanter har opplevd seksuell misbruk som barn, mens 57 % har oppgitt at de har opplevd seksuell misbruk som voksne. Av den grunn det være veldig ubehagelig for kvinnelige innsatte også med tanke på at mange kvinner som soner en dom kan ha vært utsatt for seksuell mishandling tidligere i livet sitt.

En del av disse funnene samsvarer med sivilombudsmannens rapport (Sivilombudsmannen, 2016), hvor det er en risiko for trakassering og begrenset aktivitetstilbud og mindre utelåsning

for kvinnelige innsatte.

En årsak til hvorfor disse temaene oppstår kan være grunnet at kvinnelige innsatte tilhører en minoritet og at soningsforholdene er derfor mer tilrettelagt for menn.

Musikken ser dermed ut til å være et høydepunkt og et lyspunkt for kvinnelige innsatte i en ellers tøff hverdag, og som kan ha en positiv innvirkning for livene deres under soning. Det kan nesten gi et bilde av at kvinnelige innsatte føler en slags form for frihet av å være i musikkrommet. Kvinnene får opplæring i instrumentet de ønsker, de får muligheten til å utfolde seg og muligheten til å være seg selv, slippe seg løs og uttrykke seg. De utvikler ferdigheter og opplever en glede av å spille musikk. At musikken gir dem så mange fordeler og at det gir dem en positiv utvikling kan bidra til at de føler en sterkere motivasjon. En sterkere motivasjon til å fortsette å spille, fortsette å lære, fortsette og uttrykke seg og utvikle seg videre til å bruke musikk mer aktivt i livene deres. Til tross for dette viser resultatene også at kvinner ikke får tilstrekkelig nok informasjon rundt MIFF og hvilke musikalske tilbud de kan benytte seg av på veien tilbake til samfunnet.

Det forskningen min og resultatene ikke sier noe spesifikt om er den direkte årsaken til hvorfor kvinnelige innsatte ikke får mer informasjon rundt tilbudet. Kan det være at de ikke får informasjon om det før de skal løslates? Kan det være mangel på kapasitet? Ut ifra det resultatene viser så kan implikasjonene det har for musikkterapi være at kvinnelige innsatte burde få mer informasjon rundt MIFF-tilbudet slik at kvinnelige innsatte har større muligheter til å kunne benytte seg av tilbudet slik at de kan vende tilbake til samfunnet igjen og få hjelp til å unngå å begå ny kriminalitet.

Jeg skrev tidligere at jeg bruker en hermeneutisk tilnærming når jeg skal analysere og tolke datamaterialet. Da bruker jeg min teoretiske bakgrunn, erfaringer jeg har hatt og det jeg har lest om tidligere. Før jeg gjorde intervjuene og skulle analysere datamaterialet hadde jeg dermed noen forventninger til hva jeg ville finne. At kvinner opplever en form for forskjellsbehandling var noe jeg forventet å finne da dette ville samsvare med litteratur jeg har lest tidligere. Jeg hadde også en forventning av at musikktilbudet tilfører noe positivt i livene deres. Det jeg dermed ikke forventet var at kvinnelige innsatte visste lite om musikktilbudet MIFF. Særlig overaskende var det da jeg hadde skrevet litt om tilbudet i informasjonsskrivet som kvinnene fikk i forkant av intervjuet.

Til tross for at jeg hadde forventninger, opplever jeg likevel at jeg har stilt med et åpent sinn.

Jeg var åpen for å finne en bekreftelse eller en avkreftelse på funn som er blitt gjort tidligere og var åpen for hva kvinnene kom til å fortelle meg om deres erfaringer og opplevelser.

Forskningen jeg har gjort er dermed veldig subjektiv hvor det er kun kvinnelige innsatte som forteller om sine opplevelser. Dersom man skulle gjort en sammenligning mellom mannlige og kvinnelige innsattes soningsforhold kunne dette gjøres ved at en intervjuet mannlige innsatte i tillegg.

Et svar på problemstillingen basert på mine tolkninger av resultatene kan derfor være at kvinnelige innsatte opplever musikkterapien som et positivt tilbud i forhold til et tøft soningsforhold og tøffe hverdager.

Begrensninger med forskningen

Et av begrensningene til forskningen i denne oppgaven er at studie og intervjuene ble gjennomført med fire kvinnelige innsatte. Av den grunn representerer resultatene de 4 kvinnelige innsatte det gjelder. Med andre ord kan det være at resultatene ikke er representativt for samtlige av de kvinnelige innsatte som soner i norske fengsler og deres opplevelser og erfaringer. En mulighet for å få et resultat som kan representere alle kvinnene kan være å gjennomføre en større studie hvor man intervjuer langt flere deltagere.

Når det gjelder intervjuet, har jeg stilt spørsmålene så åpne som mulig. Det er likevel rom for at de kvinnelige innsatte som ble intervjuet kan ha misforstått spørsmålene og svart ut ifra deres tolkninger av mine spørsmål. En annen mulighet er at svarene de har kommet med ville vært annerledes dersom jeg formulerte spørsmålene på en annen måte.

En annen begrensning er måten transkriberingene er blitt gjennomført. Til tross for at jeg har forsøkt å gjøre en så nøyaktig transkripsjon som mulig som på best mulig måte representerer det de kvinnelige innsatte har fortalt kan det likevel være flere forskjellige typer feil. Det kan være feil i forbindelse med hvordan jeg plasserer små tegn som komma og punktum. Kvale & Brinkmann (2009) skriver at de nøyaktig samme ordene som blir skrevet i transkripsjonen kan inneholde to forskjellige meninger avhengig av hvor den som transkriberer velger å plassere komma og punktum. Selv om tegnsetting virker ubetydelig i denne sammenheng, kan en setning likevel gi ulike betydninger avhengig av hvor man plasserer disse tegnene. Et

eksempel på hvor viktig det er med riktig plassering av disse tegnene kan være hvis man sammenligner disse setningene: «Stopp, ikke gjør det» og «stopp ikke, gjør det». Disse to setningene inneholder samme ord men har forskjellige betydninger alt ettersom hvor man plasserer komma. Det kan derfor være en mulighet at jeg har mistolket det de har fortalt under intervjuene.

En annen utfordring kan også være i henhold til aksent og grammatikk feil som kommer frem under intervjuet, da særlig med de som har innvandrer bakgrunn hvor jeg forsøker å rettskrive transkriberingen slik at det blir enklere å forstå for leseren, men samtidig bevare meningsinnholdet til den som ble intervjuet. Transkripsjon og presentasjon av sitatet kan dermed også inneholde mangler eller feil grunnet mistolking.

I tillegg til dette har jeg oversatt eventuelle engelske intervjuer til norsk. Dette er muligens den største utfordringen da det til tider kan være vanskelig å finne passende norske ord som er den perfekte oversettelsen av det engelske ordet. Dette kan føre til at meningsinnholdet kan være annerledes enn det var ment av den som ble intervjuet grunnet bruk av feil oversettelse eller rett og slett mangel på et godt nok norsk ord som gir en nøyaktig og riktig oversettelse av et engelsk ord.

Den tematiske analysen er også blitt utført med min teoretiske bakgrunn og erfaringer som utgangspunkt. Det er derfor muligheter for at noen andre enn meg ville derfor tolket transkripsjonen på en annerledes måte, og dermed ville kommet til et annet resultat. Robson & McCartan (2017) skrev om ulike ulemper hvor de blant annet nevner at fleksibiliteten som en tematisk analyse gir kan føre til at det potensielle området av ting som kan bli sagt om dataen er bred. Jeg tenker derfor at det potensielt kan være mange andre temaer og koder som ville vært relevant hvor det kan være en utfordring å velge ut det en skal fokusere på.

Det kan derfor være aktuelt å replikere undersøkelsen dersom det lar seg gjøre, for å finne ut om man ville kommet frem til et annet resultat eller samme resultat.

Dersom jeg skal være kritisk til meg selv som forsker med tanke på mine erfaringer, er det første gang jeg gjennomfører et slik studie. En forsker med mer erfaring på forskningsmetoder ville kanskje valgt en annen fremgangsmåte å gjennomføre intervjuet på, transkribere og analysere dataen og dermed kommet frem til et annet resultat.

Feminisme og kvinnelige innsatte

Dersom en ser på feminisme som en retning som arbeider mot undertrykkelser og forsøker å fremme likeverd og likestilling (Rolvjord, 2017, s. 8) er forskjellsbehandlingen mellom kvinnelige og mannlige innsatte et problemområde. De synspunktene Informant 2 hadde om forskjellsbehandling hvor hun sier at de er mennesker også, hvor de har begått noe kriminelt på lik linje med menn ligner på filosofien bak den liberale feminismen. Her er filosofien at menn og kvinner er like, men har ulike muligheter (Hadley, 2006, s. 26). I tilfellet mellom mannlige og kvinnelige innsatte i fengselet så viser resultatene de fire informantene opplever at menn og kvinner som soner i fengselet har ulike muligheter. Dette kan igjen føre til undertrykkelse av kvinner. Kvinnelige innsatte opplever å være innelåst i større grad enn mannlige innsatte, samtidig som de går glipp av andre typer tilbud som eksempelvis fjellturer og fisketur. I tillegg har Informant 4 opplevd at de ikke får den timen med lufting hver dag som hun mener de har krav på. Informant 2 har også hevdet at i avdelingen hvor menn soner, så har de alt, hvilket kan tolkes som at menn har flere fasiliteter i sin avdeling enn hva kvinnene har. Sivilombudsmannens (2016) funn bekrefter også det som resultatene viser i denne oppgaven. Det er nemlig at kvinner har et dårligere tilbud enn menn når det gjelder fysisk aktivitet og uteområder. Hvorfor slik forskjellsbehandling oppstår kan være vanskelig å si noe konkret om. En mulighet er at kvinnelige innsatte er en minoritet blant populasjonen i den norske kriminalomsorgen. Derav kan veldig mye av det som foregår i blandede fengsler bli mer tilrettelagt for menn. Det kan også være mangel på ressurser som gjør at forskjellsbehandling oppstår.

Et annet problem er at kvinnelige innsatte også er i fare for økt risiko av seksuell trakassering (Sivilombudsmannen, 2016, s. 19). Dette bekrefter også resultatene hvor Informant 2 forteller om at hun har blitt klådd på puppene og at de mannlige innsatte kan være litt intense av og til. I tillegg forteller Informant 4 om at hun blir sett på damen til en mannlig innsatt fordi de prater mye sammen på samme språk. Dette til tross for at hun ikke er damen hans i realiteten og heller ikke anser seg som det. Begge gir uttrykk for at de opplever ubehag ved disse situasjonene og sier at det oppleves som ekkelt.

Selv om det kan anses som fordelaktig å sone i samme fengsel som menn, som Informant 2 nevner om at det føles som å være på utsiden, er det viktig likevel å skjerme kvinnene fra risikoen for å bli utsatt for trakassering og uønsket oppmerksomhet. Informant 4 forteller om

en grense der man eksempelvis kan miste plassen sin på skolen derfor relasjonen blir for nær. Det kan anses som en måte å skjerme kvinnene fra uønsket oppmerksomhet. Likevel sier informant 4 at det kan være godt med en klem av og til. Ut ifra resultatene vises det at mannlige og kvinnelige innsatte har kontakt med hverandre gjennom ulike aktiviteter som de har hvor de deltar sammen. Det er derfor særdeles viktig at slik nærkontakt og kroppskontakt skjer på kvinnens premisser noe som er en utfordring i og med at dette skjer mot kvinnenes vilje.

Feminisme og musikkterapi med kvinnelige innsatte

Det finnes en del litteratur som skriver om feministiske perspektiver i musikkterapi. Blant annet boken *Feministic Perspectives in Music Therapy* med Susan Hadley som redaktør (Hadley, 2006). Her skrives da om forskjellige perspektiver og musikkterapeutisk praksis innenfor filosofien om feminisme. Inntrykket mitt er at det finnes forskjellige tilnærminger til feminisme, noe som også kan medføre ulike praksiser innen musikkterapi.

En annen tilnærming er en *anti-oppressive praksis* som beskrevet av Sue Baines (2013). Denne praksisen går ut på å fremme likestilling og motarbeide urettferdighet (Baines, 2013). Å arbeide innenfor en slik praksis i musikkterapi innebærer seks prinsipper. Disse prinsippene innebærer at musikkterapeuten skal være likendes, menneskelig og sjarmerende, være flink på jobben sin og bruke privilegiene sine. De resterende prinsippene er at terapeuten må huske på at man fungerer som et instrument, at man skal bygge sine allierte og huske på at systemet ikke var verken bygget for og av oss hvor vi ikke trenger å støtte oss til dette. (Baines, gjengitt etter Baines, 2013)

Min forståelse av en slik praksis i et eventuelt arbeid med kvinnelige innsatte er at man som musikkterapeut kan være et bindeledd mellom klientene, kriminalomsorgen og eventuelt andre samarbeidspartnere. Her kan man gjennom musikken gi kvinnene en stemme og la deres ønsker, tanker og ideer bli hørt av de øvrige ansatte innenfor kriminalomsorgen som terapeuten også kan alliere seg med. Prinsippet om at systemet ikke er bygget for og av oss, og at vi ikke trenger å støtte oss til dette er noe som er anvendelig i musikkterapi. Det at kvinnelige innsatte ikke har like rettigheter hva gjelder tilgang til forskjellige aktiviteter og tilbud er derfor noe som de ikke trenger å støtte opp under.

Empowerment og ressursorientert tilnærming med kvinnelige innsatte

Ettersom filosofien om empowerment er et viktig perspektiv innenfor den ressursorienterte tilnærmingen har jeg valgt å diskutere disse sammen.

Både empowerment og ressursorientert musikkterapi fokuserer på å styrke klientens ressurser (Rolvjord, 2010). I resultatene var det et undertema som jeg valgte å kalle ressurser. Årsaken til dette er at funnene jeg gjorde viste at det var mange ressurser som kom frem under intervjuene. Det som kom frem under intervjuet er ikke bare musikalske ressurser men også personlige egenskaper. Ressursen som går igjen hos samtlige av informantene er at de har lært seg å spille et instrument. Halvparten av informantene, det vil si informant 2 og 3, har snakket om selvskrevne låter eller låter som de har vært med på å skrive. Ikke bare er det en ressurs å bygge opp et musikalsk repertoar med selvskrevne låter, men også kreativitet anser jeg som en viktig ressurs.

En annen viktig egenskap er det å ha mot. To av informantene har vært med på å gjennomføre en konsert. Dette gjaldt informant 1 og 2. Det kan være ganske krevende å stå på en scene foran en folkemengde hvor man er hovedfokuset. Dette kan medføre nervøsitet noe som informant 1 forteller om. Derfor tenker jeg at det kreves mot for å stå på en scene og fremføre musikk foran mange mennesker. Her nevner informant 2 også det å være vågal noe som også er en god ressurs.

Rolvjord (2008) nevner også at positive følelser en får gjennom den musikalske samhandlingen kan bidra til motivasjon noe som igjen gjør oss i stand til deltakelse. Dette kommer veldig tydelig frem i funnene mine. De kvinnelige innsatte får positive følelser av å delta i musikktime. Et av de mest essensielle følelsene er glede. Informant 4 sier blant annet at det gir henne mye glede når hun spiller i musikktime. Hun er også videre motivert til å fortsette med musikken når hun blir løslatt og tenker på å være med i et jenteband. For mange av de kvinnelige innsatte er musikken et høydepunkt når de soner i fengselet. Det at de ser frem til musikktime kan også anses som en positiv følelse. Informant 1 forteller at hun glemmer at hun er i fengsel når hun har musikktime. Det å delta i disse timene for henne tolker jeg som en slags frihet av rutiner ettersom at det som skjer i musikktime ikke er så rutinepreget slik at hun kan gjøre forskjellige ting for hver time. Det kan også være tøft for en

kvinne å sone i fengsel med tanke på strenge rutiner i tillegg til forskjellsbehandling. Dermed kan det å glemme at man soner i fengsel også være en form for positiv følelse. Rolvsjord (2008) skriver blant annet at positive følelser kan være viktig i forhold til å motivere oss til deltakelse. At kvinnelige innsatte har positive følelser i forhold til musikktilbudet de har i fengselet bidrar dette til motivasjon for å fortsette med musikken og for å delta videre i musikalske samhandling med andre og ellers ute i samfunnet. Informant 1 sier blant annet at hun kunne tenke å gå i studio. Informant 2 har også lyst til å fortsette med musikk etter løslatelse hvor hun kan syng til hennes barn og familie. Det å få disse positive følelsene som motiverer mennesker til å delta kan ifølge Rolvsjord (2008) gjøre en bedre rustet til det en har lyst til å gjøre i livet. Det å være motivert til å uttrykke sine meninger og følelser gjennom musikken for andre mennesker som informant 1 sier, er et eksempel på dette. Dette kan også føre til empowerment for den innsatte.

Det som er problematisk derimot er at de kvinnelige innsatte ikke får noe eller tilstrekkelig nok informasjon om musikktilbudets andre og tredje trinn etter løslatelse og endt soning. Rolvsjord (2008) skriver at ressurser også kan innebære noe man har tilgang til. I dette tilfellet kan det være vanskelig å få tilgang til noe man ikke vet eksisterer. Dersom de kvinnelige innsatte hadde visst om musikktilbudet etter løslatelse har de også tilgang og mulighet til å delta på dette dersom de ønsker det.

Noe som også er viktig i empowerment er hvordan man definerer makt (Rolvsjord 2004). Det at kvinnelige innsatte blir forskjellsbehandlet i fengselet kan kombineres med makt over. Informant 2 forteller at mannlige innsatte er veldig privilegert og flere av kvinnene sier at menn har flere fordeler under soningsforholdet enn hva kvinnelige innsatte har. Dette kan føre til undertrykkelse av kvinnelige innsatte. Dersom kvinnelige innsatte skal bli empowered må dette føre til at kvinnelige innsatte blir behandlet på lik linje som menn.

Informant 4 nevner også at hun blir ansett på som damen til en mannlige innsatt ettersom de snakker mye sammen noe jeg også assosierer med makt over.

Basert på funnene jeg har gjort kan disse også relateres til noen av prinsippene som Rolvsjord (2008) nevner som er karakteristiske for en ressursorientert tilnærming. Et av prinsippene er å fostre gode følelser. De kvinnelige innsatte beskriver en rekke positive følelser som jeg har nevnt tidligere noe som ser ut til å bli ivarett i timene. Et annet prinsipp er opplæring av instrument noe som alle informantene også har fortalt noe om. Informant 4 sier eksempelvis at

hun har lært seg å spille trommer. Klientens ressurser blir også styrket gjennom timene da de lærer seg å spille instrumenter, opparbeider et repertoar og fremfører på en konsert. Et av de ikke akseptable prinsippene som Rolvsjord (2008) også nevner er å ha sterkt fokus på sykdom. I og med at fengselet ikke er en helseinstitusjon og med bakgrunn på den ressursorienterte tilnærmingen generelt velger jeg å erstatte sykdom med problemer. At informant 1 forteller at hun glemmer at hun er i fengsel kan også tyde på at det ikke er så sterkt fokus på problemer i timene. Problemene i dette tilfellet kan være eksempelvis de kriminelle handlingene de har utført, opplevelsen av å bli utsatt for forskjellsbehandling i fengselet og seksuell trakassering.

Implikasjoner for musikkterapi

Basert på funn som forteller at kvinnelige innsatte ikke får nok informasjon om MIFF etter løslatelse gjør at det er behov for tiltak. Kvinnene trenger mer informasjon om de ulike trinnene slik at de også har et tilbud når de blir løslatt fra fengselet. Dette kan gjøres ved at informasjon i form av brosjyrer og plakater kan være lett tilgjengelig for kvinnelige innsatte. Det bør også iverksettes tiltak for å motarbeide forskjellsbehandlingen som de kvinnelige innsatte opplever. En musikkterapeutisk metode kan eksempelvis være låtskriving hvor de innsatte kan uttrykke sine opplevelser om hvordan det er for dem å sone i fengsel. Disse låtene kan fremføres både i og utenfor fengselet noe som gir et budskap til samfunnet. Det er samtidig også viktig å fostre de positive følelsene kvinnelige innsatte opplever i timene noe som kan gjøre dem motivert til å fortsette å delta. Et annet tiltak kan også være å ansette flere musikkterapeuter i norske fengsler, da musikkterapeuter kan anvende riktige metoder og fremgangsmåter til å oppnå forskjellige mål sammen med de innsatte. At informant 4 kommenterer at det er synd at jeg slutter i praksis og etterlyser flere timer kan tolkes som at det er behov for musikkterapeuter også.

Implikasjoner for videre forskning.

Når det gjelder musikkterapi og kvinnelige innsatte finnes det lite forskning rundt temaet både i Norge og i utlandet. Jeg vil i dette del-kapittelet reflektere rundt hvordan en kan forske videre på temaet med kvinnelige innsatte

Resultatene i denne studien viser at kvinnelige innsatte for et stort utbytte ved å benytte seg av musikkterapeuttilbudet MIFF i fengselet, med tanke på de omstendighetene de befinner seg i.

Da resultatene kun representerer de kvinnene som ble intervjuet, kunne det vært aktuelt å gjøre et større studie hvor man inkluderer et større antall kvinner som soner i samme fengsler som menn.

Det som også hadde vært interessant er eventuelt et kvantitativt studie hvor man gjerne intervjuer kvinnelige innsatte som soner i slike fengsler som har musikktilbudet over hele landet.

Sivilombudsmannen (2016) skriver at kvinnelige innsatte har forskjellige behov enn mannlige innsatte. Av den grunn kunne det også vært interessant å forske på hvordan kvinnelige innsatte og mannlige innsatte opplever musikktilbudet og se om det er noen forskjeller mellom deres opplevelser og erfaringer i musikkterapi.

Det skulle også vært mer forskning rundt kvinnelige innsatte fra andre land. Alle land og kontinenter har forskjellige kulturer og ulike ressurser. Jeg vil da tro at disse forskjellene finnes i ulike fengsler rundt om i verden også. Derfor er det også av interesse å studere hvordan musikkterapi utføres i andre land med tanke på ulike musikkterapeutiske teorier, og hvordan det oppleves for de innsatte.

Konklusjon

Temaet for denne oppgaven var kvinnelige innsatte og musikkterapi. På bakgrunn av forskning som er blitt gjort ble det kommet frem til en problemstilling. Denne problemstillingen omhandler hvordan kvinnelige innsatte opplever musikkterapi mens de soner i fengsel men også med tanke på at de soner i et fengsel sammen med menn.

Det ble brukt forskjellige forskningsmetoder for å finne svar på denne problemstillingen. Ettersom oppgaven handler om kvinnelige innsattes opplevelser av å ha musikkterapi i fengsel ble en kvalitativ tilnærming anvendt. Innenfor den kvalitative nærmingen valgte jeg å gjøre et semi-strukturert intervju hvor jeg intervjuet en informant om gangen. Intervjuguiden min bestod av to forskningsspørsmål som inneholdt flere intervju spørsmål. Det ble rekruttert 4 kvinnelige innsatte til å delta på intervjuene. Intervjuene ble tatt opp på lydopptaker og ble deretter transkribert. Jeg brukte også en hermeneutisk tilnærming hvor jeg forstod dataen ut ifra mine egne erfaringer, bakgrunn og teoretisk rammeverk. De teoretiske rammeverkene jeg anvendte for å forstå dataen var det feministiske perspektivet, empowerment og en ressursorientert tilnærming.

Etter transkribering anvendte jeg en tematisk analyse hvor jeg kodet det som ble sagt for så å utvikle temaer. Disse temaene reflekterer helheten på det som ble fortalt under intervjuet. Gjennom den tematiske analysen fant jeg to hovedtemaer. Disse var kvinners soningsforhold og musikkens betydning. Disse hovedtemaene hadde tre undertemaer hver. Undertemaene for kvinners soningsforhold var hverdagslivet, forskjellsbehandling og kontakt med mannlige innsatte. Undertemaene for musikkens betydning bestod av ressurs, motivasjon og høydepunkt.

Resultatene viser at kvinnelige innsatte opplever å bli forskjellsbehandlet i fengselet. Det betyr at de ikke har tilgang til samme tilbud og fasiliteter som menn. Dette gjelder at de blir innelåst mer enn menn og at de ikke har mulighet til å dra på turer. Resultatene viser også at kvinnelige innsatte primært har aktiviteter som skole, utdanning innen matfag, kirke og musikk. Noen av de kvinnelige innsatte opplever hverdagen i fengselet som travel, mens andre opplever det som kjedelig fordi det ikke finnes nok tilbud. Resultatene viser også at kvinnelige innsatte har kontakt med menn gjennom skoletilbud og utdanning innen matfag. En kvinne syntes at det er positivt å sone med menn og at det føles som man er litt på utsiden,

mens andre opplever seksuell trakassering og ubehag knyttet til dette.

Musikktimene som de kvinnelige innsatte får mens de soner i fengselet sees på som et høydepunkt hvor de gleder seg til å ha timer. Resultatene som vises her er at en glemmer at man er i fengsel, at det er det beste som kan skje med innsatte og at det gir mye glede.

Kvinnelige innsatte får også styrket ressurser gjennom musikktimene. Dette innebærer at de lærer seg et nytt instrument, styrke kreativitet men også personlige ressurser som å være vågal og å ha mot for å ha en konsertfremføring. Videre viser resultatene at kvinnelige innsatte er veldig motivert for å fortsette med musikk etter endt soning. Til tross for dette får kvinnelige innsatte derimot ikke nok informasjon om MIFF-tilbudet etter løslatelse. De gir også uttrykk for at de vil ha flere timer.

Jeg har også skrevet om begrensninger med forskningen hvor forskningen kun sier noe om de 4 som ble intervjuet. Dette er dermed ikke representativt for alle kvinnelige innsatte som soner i norske fengsler. I tillegg kan det være feiltolkninger under intervjuet og at fleksibiliteten man har når man bruker en tematisk analyse gjør at en kan finne andre temaer enn de som ble funnet i dette studiet.

Implikasjoner dette kan ha for musikkterapi innebærer at kvinnelige innsatte trenger mer informasjon om MIFF. Dette for at de også skal ha muligheten til å kunne benytte seg av tilbudet.

Implikasjoner som det kan ha for forskning er at det finnes generelt lite forskning om kvinnelige innsatte og musikkterapi. Kvinnelige innsatte og musikkterapi er dermed et tema som må forskes mer på, både i Norge og internasjonalt.

Utifra tolkningen av resultatene opplever kvinnelige innsatte at musikkterapi er et godt tilbud i forhold til det å ha tøffe soningsforhold. De kvinnelige innsatte får positive følelser noe som igjen fører til økt motivasjon. Musikkterapi anses derfor for å være et verdifullt tilbud for kvinnelige innsatte som soner i fengsel.

Referanser:

- Akks. (Udatert). *Velkommen til AKKS!* Hentet 31. mai 2019 fra <https://www.akks.no/>
- Amundsen, M., Amundsen, M. L. (2010). *Kvinnelige innsatte og sosial marginalisering*. Hentet 30. mai 2019 fra <http://www.marie-lisbet.no/wp-content/uploads/2011/08/kvinnelige-innsatte-og-sosial-marginalisering.pdf>
- Baines, D. (2011) *Doing anti-oppressive practice: Social justice social work* (2. utg.), Fernwood Publishing
- Baines, S. (2013). Music therapy as an Anti-Oppressive Practice. *The Arts in Psychotherapy*, 40(1), 1-5. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.aip.2012.09.003>
- Braun, V. & Clarke, V., (2006). Using thematic analysis in psychology, *Qualitative Research in Psychology*, 3:2, 77-101, DOI: [10.1191/1478088706qp063oa](https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa)
- Brinkmann, S. & Tanggard, L, (Red). (2012). *Kvalitative metoder Empiri og teoriutvikling*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Gotaas, N., & Evaluering av Musikk i fengsel og frihet. (2006). *Rocka stabilitet : Evaluering av prosjektet Musikk i fengsel og frihet : Et tilbud til kvinner i Oslo* (Vol. 2006:8, NIBR-rapport (Oslo : 2002- : online)). Oslo: Norsk institutt for by- og regionforskning.
- Hadley, S., (Red.). (2006). *Feminist Perspectives in Music Therapy*. Barcelona Publishers.
- Hadley, S., (2006). Embracing Feminism: An Overview. Hadley, S. (Red.) *Feminist Perspectives in Music Therapy*. Barcelona Publishers.
- Kriminalomsorgen. (Udatert). *Kvinner i Fengsel*. Hentet 31. mai 2019 fra <https://www.kriminalomsorgen.no/kvinner-i-fengsel.475245.no.html>
- Kroløkke, C., & Sørensen, A. S., (2006), *Gender Communication Theories & Analysis: From Silence to Performance*. Thousand Oaks, Calif: Sage.
- Kvale, S. & Brinkmann, S., (2009). *Interviews: Learning the Craft of Qualitative Research Interviewing*. (2.utg.). California: SAGE Publications

- Leith, H., (2014). *Music Therapy and the Resettlement of Women Prisoners: A Mixed-Methods Exploratory Study*. (Doktoravhandling, Aalborg University, Danmark) Danmark.
- Malterud, K., (2011). *Kvalitative Metoder i Medisinsk Forskning: En Innføring* (3.utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- O'Grady, L. (2009). *The Therapeutic Potentials of Creating and Performing Music with Women in Prison: A Qualitative Case Study*. (Doktoravhandling, University of Melbourne, Australia) Australia.
- O'Grady, L. & Rolvsjord, R. & McFerran, K (2015) Women performing music in prison: an exploration of the resources that come into play, *Nordic Journal of Music Therapy*, 24:2, 123-147, DOI: [10.1080/08098131.2013.877518](https://doi.org/10.1080/08098131.2013.877518)
- Mortensen, B.M., (2006). *Fra fengsel til storsamfunn med musikken som ledsager*. (Masteravhandling, Norges Musikkhøgskole, Norge).
- Mossige, S., & Stefansen, K. (2007). *Vold og overgrep mot barn og unge : En selvrporteringsstudie blant avgangselever i videregående skole* (Vol. 20/2007, NOVA-rapport (online)). Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.
- Nilsen, V.R., (2009, 13. juli). Musikk i Fengsel og Frihet. *Nordisk Tidsskrift for Musikterapi* 3(2), s. 112-118. <https://doi-org.pva.uib.no/10.1080/08098139609477879>
- Nilsen, V.R (2007). *Musikk i Fengsel og Frihet: et samfunnsmusikkterapeutisk tilbud*. (Hovedoppgave, Norges Musikkhøgskole, Norge)
- Payne, G., & Payne, J. (2004). *Sage key Concepts: Key concepts in social research*. London, : SAGE Publications, Ltd doi: <https://dx-doi-org.pva.uib.no/10.4135/9781849209397>
- Robson, C. & McCartan, K.,. (2017). *Real World Research: A Resource for Users of Social Research Methods in Applied Settings* (4.utg.). Chichester: Wiley
- Rolvsjord, R. (2004). Therapy as empowerment ; clinical and political implications of empowerment philosophy in mental health practises of music therapy. *Nordic Journal*

of Music Therapy, 13(2), 99-111. DOI: <https://doi-org.pva.uib.no/10.1080/08098130409478107>

Rolvsgjord, Randi (2008). En ressursorientert musikkterapi. I G. Trondalen & E. Ruud (Red.), *Perspektiver på musikk og helse: 30 år med norsk musikkterapi* (s. 123-139). NMH-publikasjoner 2008:3, Skriftserie fra Senter for musikk og helse.

Rolvsgjord, R., (2010). *Resource-oriented Music Therapy in Mental Health Care*. Barcelona Publishers

Rolvsgjord, R., (2017) Feministiske perspektiver i musikkterapi. *Musikkterapi* 2017 ;Volum 1. s. 8-21

Seligman, M. E. P., & Csikszentmihalyi, M. (2000). Positive psychology: An introduction. *American Psychologist*, 55(1), 5-14. <https://doi:10.1037/0003-066X.55.1.5>

Sivilombudsmannen, (2016). *Kvinner I Fengsel: En temarapport om kvinners soningsforhold i Norge*. Hentet 30. mai 2019 fra https://www.sivilombudsmannen.no/wp-content/uploads/2017/05/Temarapport_Kvinner-i-fengsel.pdf

Stige, B., (1995). *Samspel og Relasjon*. Oslo: Det Norske Samlaget.

Zimmerman, M. A., (2000). Empowerment Theory: Psychological, Organizational and Community Levels of Analyses. Rappaport, J. & Seidman, E. (Red). *Handbook of Community Psychology*. New York: Kluwer Academic/Plenum Publishers

Vedlegg 1

PROSJEKTSKISSE

Masha Sri Vestrheim

Innledning

Mitt navn er Masha Sri Vestrheim, er student og går siste året på musikkterapistudiet på Griegakademiet ved UiB. I forbindelse med mitt siste år på studiet ønsker jeg å skrive en masteroppgave hvor temaet er kvinnelige innsatte og musikkterapi.

I september 2018 startet jeg egenpraksis hos Bergen fengsel, hvor jeg hovedsakelig jobber med kvinnelige innsatte. Før praksisperioden min begynte ble det etablert et band bestående av fire kvinnelige innsatte. Jeg og en medstudent skal følge de opp både med og uten en musikkpedagog som er ansatt på stedet. Jeg håper også å kunne jobbe med flere kvinner utover dette.

Bakgrunn for valg av tema

Min personlige motivasjon for å skrive denne oppgaven kommer fra min bakgrunn som musiker. Mitt hovedinstrument er el-gitar og jeg har spilt i forskjellige band i flere år. Jeg opplever det å spille i band og det å spille el-gitar som veldig mannsdominert, og jeg har derfor generelt alltid vært interessert i kvinners forhold til musikk, det å spille et bandinstrument og å spille i band.

I tillegg til dette har jeg også hatt praksis hos et annet fengsel hvor jeg kun har arbeidet med mannlige innsatte. Jeg har derfor hatt en personlig nysgjerrighet på hvordan det er å arbeide med kvinnelige innsatte.

En akademisk motivasjon for å skrive om dette temaet er at det er relativt lite forskning rundt musikkterapi i kriminalomsorgen på landsbasis. Av forskning rundt musikkterapi i kriminalomsorgen finnes en masteravhandling skrevet av Lars Tuastad og Roar Finsås som handler om hvordan medlemmer av to rockeband opplever å delta på øvinger og fremføringer gjennom musikkterapeutilbudet Musikk i Fengsel og Frihet (MIFF). Det finnes også en ph.d avhandling skrevet av Lars Tuastad som handler om rockens rolle i kriminalomsorgen og ettervern. I tillegg til disse finnes en hovedoppgave skrevet av Venja Ruud Nilsen som omhandler musikkterapi med kvinnelige innsatte i et samfunnsmusikkterapeutisk perspektiv. Bente Marie Mortensen har også skrevet en oppgave om hvordan kvinnelige innsatte ved Bredtveit fengsel opplever musikkterapeutilbudet MIFF og hvordan det bidrar til å oppfylle samfunnsmusikkterapeutiske målsettinger.

Jeg anser derfor prosjektet mitt som relevant for forskningen og at det kan bidra til å kaste lys over kvinnenenes opplevelse av å sone i fengsel og hvordan det oppleves for dem å ha et musikktilbud i den situasjonen de befinner seg i.

Problemstilling

På bakgrunn av informasjonen jeg har funnet og forskningen som finnes på landsbasis, er

problemstillingen min som følger:

«Hvordan opplever kvinnelige innsatte musikkterapi-tilbud i et norsk blandings-fengsel under soning?»

Jeg ønsker med denne problemstillingen å se nærmere på hva de mener om å ha musikkterapitilbud under soning og hvilken rolle det har for dem i den situasjonen de er i. Jeg ønsker også å finne ut om musikkterapi kan bidra til å styrke de innsattes ressurser og hvilke ressurser som styrkes.

Metode

Hovedmetoden i min oppgave er et semi-strukturert intervju hvor jeg intervjuer 4-6 kvinnelige innsatte. Intervjuet vil foregå på tomannshånd der jeg intervjuer en om gangen. Med et semi-strukturert intervju kan jeg stille spørsmålene fra guiden fritt uten at jeg nødvendigvis stiller de i rekkefølge. Dette gir rom for en mer avslappet og naturlig samtale mellom meg og respondenten. Jeg har to primære forskningsspørsmål: 1.) Hvordan oppleves det å sone i fengsel? og 2.) Hvordan opplever du musikkterapitilbudet i fengselet? (Se intervju guide som vedlegg)

Jeg kommer ikke til å innhente data om personlig informasjon som navn, personnr., hva de sitter inne for og hvor lenge, da dette ikke anses som relevant for oppgaven min.

Jeg ser for meg at intervjuet vil finne sted fra midten av desember til senest slutten av februar.

Intervjuet vil bli tatt opp på lydopptaker som jeg lagrer et sikkert sted. Det er kun meg og eventuelt veileder som vil ha tilgang til opptaket.

Deretter vil jeg transkribere intervjuet og prøve å finne temaer og ord som går igjen noe som vil være resultatet av intervjuet.

Alle opptak vil bli slettet når masteroppgaven min blir levert.

Rekruttering av respondenter til prosjektet vil skje via en musikkpedagog som er ansatt i det aktuelle fengselet.

I forkant av intervjuet vil jeg gi de innsatte et informasjonsskriv og et samtykkeskjema som de innsatte underskriver.

Alt vil bli anonymisert.

Teorier

Teorier jeg i utgangspunktet tenker å bruke i min masteroppgave er empowerment og feministiske perspektiver. Jeg tenker også å bruke humanistisk perspektiv på musikkterapi. Disse tre teoriene

danner grunnlaget for en ressurs-orientert tilnærming som er mye praktisert i musikkterapien i Norge.

Det å spille et band-instrument, som gitar, bass og trommer har lenge vært en mannsdominert felt. Av den grunn kan det også være aktuelt å utforske teorier om kvinner og musikk/kvinner og rock.

Vil du delta i forskningsprosjektet ”Musikkterapi for kvinnelige innsatte”?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å *finne ut hvordan kvinnelige innsatte opplever musikkterapi i et norsk fengsel*. I dette skrevet gir jeg deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Problemstillingen/forskningsspørsmålet er: hvordan opplever kvinnelige innsatte musikkterapi i et norsk fengsel. Til dette prosjektet ønsker jeg å utføre et intervju individuelt med 4-6 deltakere som benytter seg av musikktilbudet Musikk i Fengsel og Frihet (MIFF). MIFF består av tre trinn hvor man får musikktilbud mens man soner i fengsel (trinn 1), fortsettelse av musikktilbud etter løslatelse (trinn 2) og tilbud med å fortsette med musikk som fritidsinteresse (trinn 3). Jeg ønsker å undersøke nærmere hvordan kvinnelige innsatte opplever trinn 1 av musikktilbudet. Forskningsprosjektet utføres i forbindelse med en masteroppgave i studiet 5-årig integrert mastergrad i musikkterapi.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitetet i Bergen, ved Griegakademiet er ansvarlig for prosjektet. Forskningsprosjektet er en del av min masteroppgave, og veileder er førsteamanuensis ved UiB, Lars Tuastad.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Kriteriene som er satt til dette prosjektet inkluderer at man:

- Soner en dom i fengsel
- Er kvinne over 18 år
- Benytter/har benyttet seg av musikktilbud i fengsel
- Kan flytende norsk eller engelsk

Ettersom du oppfyller alle kriteriene blir du derfor spurt om å delta forskningsprosjektet. Prosjektet tar høyde for å intervju 4-6 kvinner som oppfyller kriteriene.

Hva innebærer det for deg å delta?

Metoden som blir brukt i dette prosjektet er et semi-strukturert intervju. Dette vil si at jeg vil forberede noen spørsmål men ikke nødvendigvis stille dem i samme rekkefølge som er skrevet i intervjuguiden. Dette for å få en naturlig flyt i samtalen. Det vil bli gjort lydopptak av intervjuet og opptaket vil deretter transkriberes.

- «Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du deltar på et semi-strukturert intervju. Det vil ta deg ca. 1 time. Spørreskjemaet inneholder spørsmål om hvordan det er å sitte i fengsel og hvordan musikktilbudet oppleves ut i fra den situasjonen man befinner seg i. Det vil bli gjort lyd-opptak av hele intervjuet, med den hensikt å transkribere intervjuet i etterkant. Deretter vil intervjuet og svarene som fremkommer bli transkribert og analysert.

Det er muligheter for å få se intervjuguiden i forkant av intervjuet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg. Du vil fortsatt kunne benytte deg av musikktilbudet og det vil ikke påvirke ditt forhold til fengselet dersom du velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Prosjektansvarlig (Masha Sri Vestrheim) og veileder vil ha tilgang informasjonen som fremkommer av intervjuet.
- Personopplysninger som fremkommer vil lagres på maskinvare tilhørende Universitetet i Bergen. Opplysningene vil dessuten være knyttet til koblingsnøkkel.

Deltakeren vil ikke kunne gjenkjennes når masterprosjektet blir levert og/eller publisert. De opplysninger som publiseres vil være resultater fra funn gjort på selve intervjuet. Deler av intervjuet, for eksempel sitater som kommer frem i intervjuet kan brukes for å eksemplifisere resultatene og funn som er gjort.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes *innen 15. Juni 2019*. Deretter vil lydopptaket fra intervjuet bli slettet.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Griegakademiet ved Universitetet i Bergen har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Griegakademiet, Universitetet i Bergen ved Masha Sri Vestrheim, på epost: mve060@student.uib.no eller på telefon: 95 97 58 92 . Veileder kan også kontaktes via epost: lars.tuastad@uib.no eller tlf: 45488282

- Personvernombud, Universitet i Bergen ved Janecke Helene Veim på epost: Janecke.Veim@uib.no eller telefon: 55 58 20 29
- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost (personverntjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig
(Forsker/veileder)

Eventuelt student

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Musikkterapi for kvinnelige innsatte*, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i *mundlig intervju*
- at intervjuet blir tatt opp på lydopptak
- at opplysninger om meg anonymiseres og publiseres slik at jeg ikke kan gjenkjennes
- at mine personopplysninger slettes etter prosjektslutt.

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. 15. juni 2018

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 3

Are you interested in taking part in the research project "Music therapy for female inmates"?

This is an inquiry about participation in a research project where the main purpose is to *find out how female inmates experience music therapy in a Norwegian prison*. In this letter we will give you information about the purpose of the project and what your participation will involve.

Purpose of the project

The research question is: how do female prisoners experience music therapy in a Norwegian prison. For this project I want to perform an interview individually with 4-6 participants who make use of the music program Musikk i fengsel og frihet (MIFF). MIFF consists of three steps where you get music sessions while you are in prison (step 1), continuation of music sessions after release (step 2) and offer to continue music as a leisure interest (step 3). I want to investigate more closely how female inmates experience step 1 of the music program.

The research project is carried out in connection with a master's thesis as part of the 5-year integrated master's degree in music therapy.

Who is responsible for the research project?

The University of Bergen, at the Grieg Academy, is the institution responsible for the project. The research project is part of my master's thesis, and the supervisor is Associate Professor at UiB, Lars Tuastad.

Why are you being asked to participate?

The criteria set for this project include:

- currently doing time in prison
- is a female over 18 years old
- uses / has used the program in prison
- is fluent in Norwegian or English

Since you meet all the criteria, you are therefore being asked to participate in the research project. The project takes into account interviewing 4-6 women who meet the criteria.

What does participation involve for you?

The method used in this project is a semi-structured interview. This means that I will prepare some questions but not necessarily ask them in the same order as written in the interview guide. This is to get a natural flow in the conversation. There will be audio recordings of the interview and the recording will then be transcribed.

- *“If you choose to participate in the project, this means you will partake in a semi-structured interview. It will take you approx. 1 hour. The questionnaire contains questions about what it’s like to be in prison and how the music program is perceived based on the situation you are in. Audio recording of the entire interview will be made, with the intention of transcribing the interview afterwards. Then the interview and the answers that emerge will be transcribed and analyzed.*

There will be opportunities to see the interview guide ahead of the interview.

Participation is voluntary

Participation in the project is voluntary. If you chose to participate, you can withdraw your consent at any time without giving a reason. All information about you will then be made anonymous. There will be no negative consequences for you if you chose not to participate or later decide to withdraw. You will still be able to take advantage of the music program and it will not affect your relationship with the prison if you choose to withdraw.

Your personal privacy - how we will store and use your personal data

We will only use your personal data for the purpose(s) specified in this information letter. We will process your personal data confidentially and in accordance with data protection legislation (the General Data Protection Regulation and Personal Data Act).

- The project manager (Masha Sri Vestrheim) and the supervisor will have access to the information that emerges from the interview.
- Personal information that emerge will be stored on hardware belonging to the University of Bergen. The information will also be linked to a connection key.

The participant will not be recognized when the master project is delivered and / or published. The information that is published will be results from findings made in the actual interview. Parts of the interview, such as quotes that appear in the interview, can be used to exemplify the results and findings made.

What will happen to your personal data at the end of the research project?

The project is scheduled to end *June 15, 2019*. Subsequently, the audio recording from the interview will be deleted.

Your rights

So long as you can be identified in the collected data, you have the right to:

- access the personal data that is being processed about you
- request that your personal data is deleted
- request that incorrect personal data about you is corrected/rectified
- receive a copy of your personal data (data portability), and
- send a complaint to the Data Protection Officer or The Norwegian Data Protection Authority regarding the processing of your personal data

What gives us the right to process your personal data?

We will process your personal data based on your consent.

Based on an agreement with the Grieg Academy at the University of Bergen, NSD – The Norwegian Center for Research Data AS has assessed that the processing of personal data in this project is in accordance with data protection legislation.

Where can I find out more?

If you have questions about the project, or want to exercise your rights, contact:

- The Grieg Academy, University of Bergen at Masha Sri Vestrheim, by email: mve060@student.uib.no or by phone: 95 97 58 92. The supervisor can also be contacted via email: lars.tuastad@uib.no or phone: 45488282
- Our Data Protection Officer: University of Bergen by Janecke Helene Veim by email: Janecke.Veim@uib.no or telephone: 55 58 20 29
- NSD – The Norwegian Center for Research Data AS, by email (personverntjenester@nsd.no) or telephone: +47 55 58 21 17.

Yours sincerely,

Project leader
(Researcher / supervisor)

Student (if applicable)

Consent form

I have received and understood information about the project *Music Therapy for Female Inmates*, and have been given the opportunity to ask questions. I give consent:

- to participate in an oral interview
- that the interview is recorded in an audio recording
- that information about me is anonymised and published so that I cannot be recognized
- that my personal data is deleted after the project end.

I give consent for my personal data to be processed until the end date of the project, approx. June 15, 2018

(Signed by participant, date)

Vedlegg 4

25.1.2019

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

NSD NORSK SENTER FOR FORSKNINGSDATA

NSD sin vurdering

Prosjekttittel

Musikkterapi for kvinnelige innsatte

Referansenummer

816777

Registrert

30.11.2018 av Masha Sri Vestrheim - Masha.Vestrheim@student.uib.no

Behandlingsansvarlig institusjon

Universitetet i Bergen / Fakultet for kunst, musikk og design / Griegakademiet - Institutt
for musikk **Prosjektansvarlig**

Lars Tuastad, lars.tuastad@uib.no, tlf: 45488282

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Student

Masha Sri Vestrheim, masha.vestrheim@gmail.com, tlf: 95975892

Prosjektperiode

13.08.2018 - 30.06.2019

Status

20.01.2019 - Vurdert

Vurdering (1)

20.01.2019 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen vil være i samsvar med personvernlovgivningen, så fremt behandlingen gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjema med vedlegg 20.1.2019. Behandlingen kan starte.

MELD ENDRINGER

Dersom behandlingen av personopplysninger endrer seg, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. På våre nettsider informerer vi om hvilke endringer som må meldes. Vent på svar før endringer gjennomføres.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

<https://meldeskjema.nsd.no/vurdering/5bba04f7-2171-440e-84cd-d3caa7d6609b>
25.1.2019

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

1/2

Prosjektet vil behandle alminnelige personopplysninger samt personopplysninger om straffedommer og lovovertridelser frem til 30.6.2019.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 nr. 11 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse, som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake.

Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være de registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 a, jf. art. 10, jf. personopplysningsloven § 11(2) a, jf. § 9 (2).

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om ogsamtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte ogberettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante ognødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for åoppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: åpenhet (art. 12), informasjon (art. 13), innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), underretning (art. 19), dataportabilitet (art. 20).

NSD vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må prosjektansvarlig følge interne retningslinjer/rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Kontaktperson hos NSD: Lasse Raa
Tlf. personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)

Vedlegg 5

Kriminalomsorgen region vest

Lars Tuastad
Lars.Tuastad@uib.no

Deres ref:

Vår ref:
201802120-65

Dato:
27.11.2018

SVAR PÅ SØKNAD OM FORSKNING I BERGEN FENGSEL – MUSIKKTERAPI FOR KVINNELIGE INNSATTE

Viser til søknad fra Masha S. Vestrheim datert 31.10.2018 om tillatelse til å gjennomføre studie i Kriminalomsorgen region vest, samt oppdatert prosjektskisse og informasjonsskriv datert 26.11.2018. Forskningsprosjektet er en del av en masteroppgave i musikkterapi ved Griegakademiet, Universitetet i Bergen.

Problemstillingen for undersøkelsen er: Hvordan opplever kvinnelige innsatte musikkterapi i et norsk fengsel? Studenten ønsker å gjennomføre intervjuer med 4-6 deltakere som benytter seg av musikktilbudet Musikk i fengsel og frihet (MIFFF). MIFFF består av tre trinn: musikktilbud under soning i fengsel (trinn 1), fortsettelse av musikktilbud etter løslatelse (trinn 2) og tilbud om å fortsette med musikk som fritidsinteresse (trinn 3). Studenten er i denne sammenheng opptatt av å undersøke hvordan kvinnelige innsatte opplever trinn 1 av musikktilbudet.

Faglig veileder for prosjektet er Lars Tuastad, førsteamanuensis ved musikkterapiutdanningen ved Universitet i Bergen. Søknaden inneholder prosjektbeskrivelse, informasjonsbrev til potensielle deltakere, samtykkeerklæring, intervjuguide og bekreftelse fra faglig veileder.

Vedtak

Kriminalomsorgen region vest innvilger søknaden og gir tillatelse til gjennomføring av prosjektet. Søknaden er behandlet i tråd med *Retningslinjer for behandling av søknader om forskningsprosjekt i kriminalomsorgen*.

Studenten har søkt om tilgang til Bergen fengsel. Fengselet har mulighet og kapasitet til å ta imot studenten, og anser gjennomføring av prosjektet som sikkerhetsmessig forsvarlig. Studenten har selv ansvar for at undersøkelsen ikke er en belastning for den daglige drift av fengselet.

Innvilgelsen gis under forutsetning av at prosjektet får nødvendige godkjenninger fra NSD. Vi er kjent med at studenten har søkt NSD om godkjenning, og ber om at uttalelse fra NSD sendes til kriminalomsorgen når den foreligger.

Kriminalomsorgen region vest

Postadresse:
Dokumentsenter
Postboks 694
4302 Sandnes

Besøksadresse:
Solheimsgaten 13B,
Motorhallen 4. etg.
Solheimsviken, Bergen

Telefon: 55 38 72 00
Telefaks: 55 38 72 50
Org.nr: 982349028

Saksbehandler:
Magnhild Stavheim Welde

Begrunnelse

Søknaden er utformet i tråd med retningslinjene og inneholder nødvendig dokumentasjon. Studiet vurderes som interessant og relevant for kriminalomsorgen.

Krav til forskeren.

Forskningen skal gjennomføres på en forsvarlig måte og ansatte og domfelte skal ikke utsettes for personlige belastninger. Forskeren skal fremlegge bakgrunnsmateriell og informere kriminalomsorgen ut ifra behov.

Opplysninger forskeren blir gjort kjent med er underlagt taushetsplikt, jf. forvaltningsloven § 13. Forskeren plikter å hindre at andre får tilgang eller kjennskap til opplysningene. Overtredelse av taushetsbestemmelsene er straffbart, jf. straffeloven §§ 209 og 210.

Det er et vilkår at forskeren undertegner taushetserklæring før prosjektet starter. Erklæringen utarbeides av Bergen fengsel. Studenten har allerede fremlagt politiattest uten merknader i forbindelse med legepraksis i Bergen fengsel.

Forskeren skal påse at innsamlet materiale blir oppbevart på en forsvarlig måte og etter NSD sine anbefalinger. Direkte personidentifiserende opplysninger som personnummer, navn, adresse etc. bør lagres atskilt fra det øvrige datamaterialet. Forskeren må være oppmerksom på opplysninger som kan være indirekte personidentifiserbare og lagre disse separat fra for eksempel lydopptak. Personopplysninger som forskeren får tilgang til skal anonymiseres ved publisering. Innsamlet materiale som inneholder opplysninger som er direkte eller indirekte personidentifiserbare skal makuleres så snart prosjektet er avsluttet. Dette gjelder også lydopptak. Skal materialet oppbevares lengre, kreves særskilt godkjenning eller samtykke fra deltakerne.

Klageadgang

Vedtaket om å anvende taushetsbelagte opplysninger til forskning kan påklages til Kriminalomsorgsdirektoratet (KDI). Klageretten vil etter forvaltningslovens kap. VI § 28, omfatte den som ikke får medhold i sin søknad om forskning og den taushetsplikten er satt til vern for.

Kriminalomsorgen region vest ønsker lykke til med prosjektet. Det er ønskelig at studenten melder resultatene av undersøkelsene tilbake til respondentene i en eller annen form. Vi ber om å få tilsendt en kopi av den ferdige oppgaven når den foreligger. Vi ber også om at en kopi sendes til de berørte fengslene og regionene, samt Kriminalomsorgsdirektoratet og Kriminalomsorgens utdanningscenter.

Med vennlig hilsen

for
Leif Waage
Assisterende regiondirektør

Magnhild Stayheim Welde
Seniorrådgiver